

ਐਤਵਾਰ, 21 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2024

9 ਵਿਸ਼ਾਖ { ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 556
ਬਿਕਰਮੀ 2081

ਜਿਲਦ/VOL. : 72

ਅੰਕ/NO. : 321

ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ

DAILY NAWAN ZAMANA • SUNDAY, 21 APRIL, 2024

ਜਲੰਧਰ

You Tube nawan zamana TV

ਕੀਮਤ/PRICE : 5.00 ਰੁਪਏ

Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.I.)-00068/57

E-mail : nawanzamana@gmail.com

www.nawanzamana.in

ਸਫ਼ 8+6=14

ਮਸਕ ਦਾ ਦੌਰਾ ਮੁਲਤਵੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਟੈਸਲਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਲੋਨ ਮਸਕ ਨੇ ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਸਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਤ ਯਾਤਰਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਸਿੱਧੇਦੀਆ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦਿੱਲੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਅਤੇ ਈ ਡੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਕੇਸਾਂ 'ਚ 'ਆਪ' ਆਗੂ ਮਨੀਸ਼ ਸਿੱਧੇਦੀਆ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਅਤੇ ਈ ਡੀ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਕਾਵੇਰੀ ਬਵੇਜਾ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 30 ਅਪਰੈਲ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 40 ਸਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵੱਖ ਮਾਰਕੀਟ ਪਲੇਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਪਦਾਰਥ ਵੇਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕਰੀਬ 15 ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵੱਖ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੱਕ ਸਪਾਰਸ਼ ਸਰਚ ਇੰਜਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੈੱਬ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਰ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਲਦਵਾਨੀ ਦੇ ਬਨਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਅਪਰੈਲ 2019 'ਚ ਲੰਡਨ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਚ 2023 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 'ਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਕ ਨਿਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਤਿਹਾਸਕ : ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਡੀ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਕ ਨਿਆਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਲ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਮਾਰਗ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਮਲਵਰਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਾਂ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋਣਗੇ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ 'ਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਆਤਮਦਾਹ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ : ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਮੈਨਹਟਨ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਤਮਦਾਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਆਦਮੀ ਨੇ ਹਵਾ 'ਚ ਪੈਂਫਲਟ ਸ਼ੁੱਟੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਲਈ। ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

54 ਗੱਡੀਆਂ ਰੱਦ

ਅੰਬਾਲਾ : ਸ਼ੁੱਭ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਵੀ ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਕਾਰਨ ਅੰਬਾਲਾ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੂਟ 'ਤੇ 54 ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਧਰਨਾਕਾਰੀ ਹਰਿਆਣਾ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ 'ਚ 380 ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਧਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਮੌਤ ਵੱਲ ਪੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ : ਆਪ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਇਨਸੁਲਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖ ਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੌਤ ਵੱਲ ਪੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ਼ੇਰਭ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਾਈਪ-2 ਸੁਗਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਇਨਸੁਲਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰਕ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਰਿਹਾ।

ਅੱਜ-ਨਾਮਾ

ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਡੱਡੇ ਜਾਣ ਆਗੂ, ਲੱਗਦੀ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਅਜੇ ਬਰੇਕ ਮੀਆਂ।

ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਖਿਚਾਅ ਬਣਿਆ,

ਉਹੀ ਬੇੜੀ ਵਿੱਚ ਕਰੀ ਜਾਏ ਛੇਕ ਮੀਆਂ।

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰ ਆ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦੇ,

ਭਗਵੇਂ ਪਰਨੇ ਨਾਲ ਕੱਟੇਗਾ ਕੇਕ ਮੀਆਂ।

ਪਾਰਟੀ ਆਪ ਵੰਨੀਂ ਕੋਈ ਤੁਰ ਗਿਆ ਈ,

ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸਿਰੇ ਦੀ ਨੇਕ ਮੀਆਂ।

ਉਲਝਣ ਰਾਜੇ ਵੜਿੰਗ ਲਈ ਬਣੀ ਤਕੜੀ,

ਆਪਣਾ ਤਾਣ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਹੈ ਲਾਈ ਫਿਰਦਾ।

ਕੋਈ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ,

ਏਧਰ-ਓਧਰ ਵੱਲ ਕਾਰ ਭਜਾਈ ਫਿਰਦਾ।

-ਤੀਸ ਮਾਰ ਖਾਂ

400-ਪਲੱਸ ਫਿਲਮ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਫਲਾਪ : ਤੇਜਸਵੀ

ਪਟਨਾ : ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇਜਸਵੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ, ਉਹ ਮਹਾਂ-ਗਠਬੰਧਨ ਜਿੱਤੇਗਾ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ 400 ਪਾਰ ਨਾਂਅ ਦੀ ਫਿਲਮ ਵੰਟਿੰਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਫਲਾਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਗੇੜ ਦੀ ਵੰਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਾਂ-ਗਠਬੰਧਨ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਧੀਆ ਰਹੇਗਾ।

ਤੇਜਸਵੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ—ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ 2019 ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਪਈਆਂ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰੇ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੇਗੇ।

ਲੋਕ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਲਾਹਿਆਂ ਤੋਂ ਭੰਗ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮਹਾਂ-ਗਠਬੰਧਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਇਨਸਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ—ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ, ਰਹਿੰਦੀਆਂ 36 ਸੀਟਾਂ ਵੀ ਜਿੱਤੇਗੇ।

ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਜਮੁਈ, ਨਵਾਦਾ, ਗਯਾ ਤੇ ਅੰਗਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 48.23 ਫੀਸਦੀ ਪਲਿੰਗ ਹੋਈ।

ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਬਿੱਟੂ ਭਾਜਪਾ 'ਚ

ਜਲੰਧਰ (ਸ਼ੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ)

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨੇੜੇ ਰਹੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮਨੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ੁਸ਼ੀਲ ਰਿਕੂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਕੂ ਉਦੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਲੜੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਰਿਕੂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੂੰ

● ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 2 'ਤੇ

ਨਾ ਟਿਕਟ ਲੈਣੀ ਤੇ ਨਾ ਝੁੰਦਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨੀ : ਚੀਫਡਾ

ਸੰਗਰੂਰ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੀਫਡਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਫਡਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਜਾਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੁੰਦਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਗੇ ਅਤੇ ਘਰ ਬੈਠ ਜਾਣਗੇ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੀਫਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੁਨੇਹੇ ਆਏ ਕਿ ਟਿਕਟ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ, ਜੇ ਹੋਣਾ ਸੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਫਡਾ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸੀ, ਅਕਾਲੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਝੁੰਦਾਂ ਨਾਲ

ਮੋਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸਕੂਲ ਚਲਾ ਰਹੇ : ਰਾਹੁਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਚੋਣ ਬਾਂਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸਕੂਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖੁਦ ਪੂਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਸ਼ੇ ਤਹਿਤ ਚੰਦੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਮੇਤ ਹਰੇਕ ਅਧਿਆਏ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਚੰਦਾ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਚੰਦਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੱਕੇ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਵੇਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਏਜੰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਖੋਭ ਖੋਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਵਾਇਨਾਡ 'ਚ ਵੀ ਹਾਰੇਗਾ : ਮੋਦੀ

ਨਾਂਦੇੜ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮੋਠੀ ਵਾਂਗ ਇਸ ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਵਾਇਨਾਡ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ—ਅਮੋਠੀ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਵਾਇਨਾਡ 'ਚ ਹਾਰਨਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 26 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀਟ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਨੇਤਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰਦ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਅੱਜ

ਜਲੰਧਰ (ਰਾਜੇਸ਼ ਬਾਪਾ)

ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਰ ਨਹੀਂ ਦੀ

ਗੁਲਾਮੀ, ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ

ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ

ਅ ਾ ਜ ਾ ਦ ,

ਖੁ ਸ਼ ਹ ਾ ਲ ,

ਜਮਹੂਰੀ, ਧਰਮ-

ਨਿਰਪੱਖ ਸਮਾਜ

ਸਿਰਜਣ ਦੇ

ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼

ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈ ਗੁਰਦ

ਪਾਰਟੀ ਦੇ 111ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ

(1913-2024) ਮੌਕੇ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ

ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10:45 ਵਜੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ

ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ 'ਚ ਹੋ ਰਹੇ

ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਦੀਆਂ

ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਅੱਤਮ

ਡਿੱਠੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ

ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ

ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਮਾਝੀਮੇਘਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ

ਵਿੰਗ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ

● ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 2 'ਤੇ

ਚਾਕਲੇਟ ਖਾਣ ਨਾਲ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਬਿਮਾਰ

ਪਟਿਆਲਾ : ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗੀ ਚਾਕਲੇਟ ਖਾਣ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰ ਹੋਈ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਬੀਆ ਨਾਅ ਦੀ ਬੱਚੀ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਆਈ ਸੀ। ਰਾਬੀਆ ਦੇ ਤੋਪਖਾਨਾ ਮੋੜ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵਿੱਕੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਪੀਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਨਾਰਾਇਣ ਚੌਕੀ ਨਾਅ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ 300 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ। ਰਾਬੀਆ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪਰਤ ਗਿਆ ਤੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਰਾਬੀਆ ਨੇ ਚਾਕਲੇਟ ਖਾਧੀ ਤਾਂ ਉਲਟੀਆਂ-ਟੋਟੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੀ ਐੱਮ ਸੀ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ। ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਚਾਕਲੇਟ ਦਾ ਕਵਰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਚਾਕਲੇਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕਰੀਬ ਛੇ

● ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 2 'ਤੇ

ਬਸਪਾ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਬੰਗਾ (ਅਵਤਾਰ ਕਲੇਰ)-ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਜਨੌਰਤਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਜਨੌਰਤਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮਹਾਸ਼ਾ ਏਕਤਾ ਮੋਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਰਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸੁਮਨ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਡਾ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਜਗਜੀਤ ਛੜਬੜ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼

ਤਰਨ ਤਾਰਨ : ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਬੰਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ

ਲਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਰੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂਅ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ 150000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਬੇਦਾਗ ਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਮਸੀਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਜੋਮਪਲ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ-ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਕੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਰਪੰਚੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤਕੜੀ ਟੈਂਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ, ਫਿਰਕੂ ਤੇ ਪਾੜੇ ਪਾਊ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂ ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਆਨ-ਬਹਾਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਪੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਗੁਰੂਆਂ, ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਤੇ ਭਗਤ-ਸਰਾਭਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰਸ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਰਤੀ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ

ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕੌਲ ਮੈਂਬਰ ਪਿਰਬੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਝੀਮੇਘਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ 'ਚੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਝਬਾਲ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜਿੱਤਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਹਿੰਤ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਲਾਕਾ ਵਾਸੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਦਾਤਰੀ ਜਿੱਟੇ ਵਾਲਾ ਬਣਨ ਦਬਾ ਕੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਝਬਾਲ, ਮਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੁਹਾਲੀ, ਰਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਕੌਰ, ਦਵਿੰਦਰ ਸੋਹਲ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਵਲਟੋਹਾ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਜਗੀਰ ਰਾਮ ਪੱਟੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਲਗੋਂ, ਗੁਰਪੀਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡੀਵਿੰਡ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਝੀਮੇਘਾ ਤੇ ਸੀਮਾ ਸੋਹਲ ਆਦਿ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

CMYK

ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

ਜੀ ਐੱਸ ਕੇ ਐਥਰ ਟੂਵੀਲਰ ਸਕੂਟਰ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਦਾ ਜੋਹਵਾਲ ਬਸਤੀ 'ਚ ਉਦਘਾਟਨ ਲੁਧਿਆਣਾ-ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕਈ ਉਪਾਵਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੋਹਵਾਲ ਬਸਤੀ ਨੇੜੇ ਵਿਭੀਅਨ ਪੈਰੋਲ ਪੰਪ ਵਿਖੇ ਜੀਐੱਸਕੇ ਐਥਰ ਟੂਵੀਲਰ ਸਕੂਟਰ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੇਗਲਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਟੂਵੀਲਰ ਸਕੂਟਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੰ 1 ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਥਰ 450 ਸੀਰੀਜ਼ ਪੇਂਡ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਕੂਟਰ ਦੀਆਂ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਸ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿੱਚ 70 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਸਪੀਡ ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਰੰਟ ਅਤੇ ਰੇਅਰ ਬ੍ਰੇਕ ਕੱਢੇ ਬਰੇਕ ਸਿਸਟਮ ਡਰਾਈਵ ਮੋਟਰ, ਬਲਿਊਟੂਥ ਆਟੋ ਇੰਡੀਕੇਟਰ ਕੰਟਰੋਲ, ਸਾਈਡ ਸਟੈੱਪ, ਡਿਊਲ ਬ੍ਰੇਕ ਬਰੇਕ, ਸਟੀਕ ਕਵਰ, ਐਥਰ ਹੈਲਮਟ ਅਤੇ ਡੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਰੰਗਾਂ 'ਚ ਇਹ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਟੂਵੀਲਰ ਸਕੂਟਰ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।

ਅਨਮੋਲਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰੁਜ਼ਨਾਇਆ

ਤਰਸਿੱਕਾ (ਤਰਸਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਸਾਧੂਪੁਰ)—ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 619 ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਨਮੋਲਦੀਪ ਕੌਰ ਤਰਸਿੱਕਾ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਅਨਮੋਲਦੀਪ ਕੌਰ ਦਾ ਮੁੱਘ ਮਿੱਠਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰੀਅਰ ਲਈ ਬੜੀ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਜੰਨੂਵਾਲ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰ. ਹਰਬਜਨ ਸਿੰਘ ਜੰਨੂਵਾਲ ਤੇ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਿਜਸਟੇਨ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਟਾਇਰ ਤੁਰੰਜਾ 6ਆਈ ਲਾਂਚ

ਲੁਧਿਆਣਾ:ਬ੍ਰਿਜਸਟੇਨ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਵਾਹਨਾਂ ਲਈ ਬ੍ਰਿਜਸਟੇਨ ਤੁਰੰਜਾ 6ਆਈ ਟਾਇਰ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਤੁਰੰਜਾ 6ਆਈ ਭਾਰਤੀ ਰੋਡੀਅਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨ ਹੋਏ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।ਇਹ ਟਾਇਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੜਕਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਹਤਰ ਈਥਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊਟਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਟਾਇਰੀ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਜਸਟੇਨ ਤੁਰੰਜਾ 6ਆਈ 14 ਇੰਚ ਤੋਂ 20 ਇੰਚ ਤੱਕ ਦੇ 36 ਐਸਕੇਯੂ (ਸਟਾਕ ਕੀਪਿੰਗ ਯੂਨਿਟ) ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।ਇਹ ਐਸਥਰਵੀ, ਸੋਫ਼ਾਨ, ਰੇਚੇਕਰ ਅਤੇ ਸੀਯੂਵੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਵਾਹਨਾਂ ਲਈ ਹੈ।ਬ੍ਰਿਜਸਟੇਨ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਿਰੋਭੀ ਯੋਗੇਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਰੰਜਾ 6ਆਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਫੈਟੀ ਲਿਵਰ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰੋ ਬਚਾਅ : ਡਾ. ਪੁਨੀਤ ਸਿੰਗਲਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ:ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਲਿਵਰ ਦਿਵਸ ਦਾ ਬੀਮ ਹੇ-ਨਿਯਮਤ ਚੈਕਅੱਪ ਕਰਵਾਓ ਅਤੇ ਫੈਟੀ ਲਿਵਰ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚੋ।ਮੋਰਿੰਗ ਬੇਲੀਆ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਲਿਵਰ ਟ੍ਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਐਂਚੀਪੀਥੀ ਸਰਜਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਐਂਚੀਓਡੀ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਪੁਨੀਤ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਿਵਰ ਲਿਵਰ ਦਿਵਸ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਿਗਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।ਜਿਗਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਉਪਾਅ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਸਰਜਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ, ਜਿਗਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬੋਜ਼ਨ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਸਿਹਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।ਜਿਗਰ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਲਈ ਅੱਗ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗੀ।

‘ਆਪ’ ਆਗੂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸ਼ੇਰਾ ਸਾਈਆਂ ਸਟੇ ਭਾਜਪਾ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਅਜਨਾਲਾ (ਸੁਖਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ)—ਵਾਹਡ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਆਗੂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਾ ਸਟੇ ਸਾਈਆਂ ਸਮੇਤ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੱਲਖ ਗੁੱਧਾਪੀਰ, ਬਾਬਾ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੱਲਖ ਗੁੱਧਾਪੀਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।ਬੰਨੀ ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ‘ਬੰਨੀ ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੇਰਾ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਕੋਵਾਲ, ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਅੱਲਖ ਗੁੱਧਾਪੀਰ, ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੱਲਾ, ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਅੱਲਖ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬਾ ਗੁੱਧਾਪੀਰ, ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਮੱਲਾ, ਸਸਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਵਾਰ, ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸੁਰੇਪੁਰ, ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ ਅਜਨਾਲਾ, ਸਰਜਣ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸ਼ੈਡ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਜਨਕ ਮਾਧਾਨ)-ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅੰਦਰ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਨੰਗਲ ਵਿਖੇ ਤੇਜ਼ ਹਨੇਰੀ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਘਨੇਰੂ ਸਾਮਾਨ ਹੇਠ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ‘ਤੇ ਪਾਈ ਟੀਨਾਂ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਡ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੀਫ਼ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰੀਤ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਵਾਸੀ ਨੰਗਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਖੜਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ੈਡ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਚੱਲੀ ਤੇਜ਼ ਹਨੇਰੀ ਕਾਰਨ ਸ਼ੈਡ ਉੱਡ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਾ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਾਸੋਂ ਮਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੇਜ਼ ਹਨੇਰੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਿਮਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ 83 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਆਈ ਅੱਵਲ

ਅਜਨਾਲਾ (ਸੁਖਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ)—ਅਜਨਾਲਾ ਦੇ ਜੀਆਰਬੀ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਅਤੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਨੂੰ ਚੱਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੋਟਰਾਬ ਬੇਟੀ ਸਿਮਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦੇ ਐਲਾਨ ਹੋਏ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਚ 83 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅੰਕ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸ਼ੀਸ਼ਨ ਹਾਸਿਲ ਹੋਈ। ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਲੋਗਰ ਸੇਵਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਜਨਾਲਾ ਦੇ ਵੇਦਦਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਸੁਖਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਖਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਤੇ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਅਰੋੜਾ ਖਜਾਨਚੀ ਨੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਕੂਲ ਟੀਚਰ ਨੀਲਮ ਕੌਰ ਦਾ ਪੌਨਵਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਬਜਾਜ਼ ਪ੍ਰਿੰ. ਦੀ ਸਿਹਤ ਰੋਗ ਲਿਆਈ ਹੈ।

ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੀ ਮੌਤ ‘ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਮਜੀਨਾ (ਸ਼ਿੰਮਾ ਆਨੰਦ)—ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਦਲੀਵਾਲ ਵਿਚ 7 ਮਈ 1938 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵੱਜਦੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਉੱਚ ਦੁਆਲੇ ਲੇਖਕ-ਭਾਇਰ ਡਾ. ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਨੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਡੂੰਘਾ ਗਮ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਸਦੇਵ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸਦੀਵੀ ਵਫ਼ਾਤਾ ਪਾ ਰਹੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ੁਭਾਨ ਦੇ ਸੁਚਿਆਰੇ ਪੁੰਤਰ ਡਾ. ਮੋਹਨਜੀਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮੁਕਾਵਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ‘ਚ ਪਾਈਆਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਰਿਹਾ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕ ਸੰਘ ਐਂਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਵਿਸ਼ਾਕਾ ਵਿਹਾਰ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਚੰਗਵਾੜਾ, ਆਲਮੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਹਾਰਸ ਟ੍ਰਾਸਟਿਓਰਨ, ਫੋਕਲੋਰ ਟਿਕਟਰ ਅਕਾਦਮੀ ਤੇ ਮਾਥਾ ਵਿਹਾਰਸ ਮੰਚ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਰਮੇਸ਼ ਯਾਦਵ, ਐੱਸ. ਪਰਮੇਸ਼, ਪਰਵਿੰਦਰ ਅੱਲਖ, ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਕਮਲ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਬਾਕ ਫ਼ੀਨਾ, ਡਾ ਰਾਣੀ, ਕਲਨੇਨ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੋਮਾ, ਨਿਰਜਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਹਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਚੱਕਰਿੰਗਿਲ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਕ ਆਦਿ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਮੋਹਨਜੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਬੀੜ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਫਰੀ ਚੈਕਅੱਪ ਕੈਂਪ ਆੱਸ

ਬਾਬਾ (ਹਰਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀ)-ਸਮਾਜਸੇਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ‘ਅਸਰ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰਸਟ’ ਯੂਕੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਬਲਿਕ ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਚਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਪਬਲਿਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਪਾਰੀਵਾਲ ਦਾ 10ਵੀਂ ਜਮਾਤ ‘ਚ ਚੈਕਅੱਪ ਕੈਂਪ ਆੱਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੋ ਫੀਸਦੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰ. ਡਾ. ਗਗਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ 96 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 7 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅੰਕ, 48 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, 32 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਤੇ 9 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਹਰ ਸਮੀਰ ਨੇ 92.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ 91.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ 91.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਬਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ 90.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ 90.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਸੁਖਰਾਜਦੀਪ ਕੌਰ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ 89.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਹਰਨੀਤ ਕੌਰ 88.9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰ. ਡਾ. ਗਗਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ ਅੰਬਵੇਂਕੇਟ, ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ, ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਲਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਤੀਜੇ ‘ਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਿਹਨਤੀ ਸਟਾਫ਼, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਦੀ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ (ਪੰਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼) ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਪਿੰਡ ਹਟਲ ਵਿਖੇ ਸਾਬੀ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਦੀ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇਵੀ ਕੁਮਾਰੀ ਸਰਹਾਲੀ ਕਲਾ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੋਟ ਧਰਮ ਚੰਦ ਕਲਾ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਊਟਾ ਦੁੱਭਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।ਦੇਸ਼ ਦੀ ਡਿੱਗ ਰਹੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ

ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਦਾ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।ਉਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਬੀ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀਅਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋਬਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।ਕੀਤਾ।

ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਆਦਰਸ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ 10ਵੀਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਮਾਣਮੱਤਾ

ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 634/650 ਅੰਕ ਲੈ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰੁਜ਼ਨਾਇਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ)—ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਹੋਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਉਨਟਾਰੀਉ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਚਲਦੇ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਆਦਰਸ਼ ਸੀ. ਸੀ. ਸਕੂਲ, ਮਾਨਵਾਲਾ ਕਲਾਂ ਦੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪਲੇ-ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਂਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ 12ਵਾਂ ਰੈਂਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮੈਰਿਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸ਼ਾਈਨਿੰਗ ਸਟਾਰ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਪੁੱਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ

634/650 ਅੰਕ ਲੈ ਕੇ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰ. ਨਰੇਸ਼ ਕਾਲੀਆ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁੱਲ 43 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 28 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 90% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 15 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 80-90% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 650 ਵਿੱਚੋਂ 634 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸ਼ੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਪਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ 650 ਵਿੱਚੋਂ 616 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਦੂਜੀ ਪੁਸ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਰਹੀਆਂ। ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ 650 ਵਿੱਚੋਂ 615 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਤੀਜੀ ਪੁਸ਼ੀਸ਼ਨ ਤੇ ਰਹੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਿਆਨ ਦੀ ਅਲੌਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਚੋਣ ਸਟੇਟ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੱਚ ਪਿਰੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹਨ।ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਤਾ ਮਾਤਾ ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ‘ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੱਲ ਚੱਕ ਦੇ ਚੌਥੇ ਦੌਰਾਨ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਨੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨੌਸ

ਸੰਧੂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ‘ਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ (ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ)—ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਖੇ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਨਾ, ਸੰਗਨੰਧ ਮੰਤਰੀ ਨਿਵਾਸਲੂ, ਕਲਜੀਤ ਹਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, ਸੂਬਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਪ੍ਰਭਾਗੀ ਨਰੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੋਜੇਵਾਲ, ਰਿੰਜਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕਾਕੜ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸੰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਈ ਸਾਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਸਮੇਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਖੇਮਕਰਨ, ਪੰਨੀ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਜੰਡਿਆਲਾ, ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ, ਜੀਰਾ ਤੇ ਆਏ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਕਰਾਂ

ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਜਣ ਤੇ ਪੰਨਵਾਰ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਗਨੰਧ ਮੰਤਰੀ ਨਿਵਾਸਲੂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਨੰਧ ਦੇ ਵਾਂਞੇ ਦਾ ਸਮੁੱਚੇ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿਪ ਲਿਆ।ਲੋਕ ਸਭਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਨਾ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਟਿਕਟ ਮਿਲਣ ਤੇ ਪੰਨਵਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਐੱਸਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਸੀਟ ਜਿੱਤ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਗੇ।ਕਲਸਟਰ ਹੋਂਡ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨ ‘ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਵੇ ਸਰਕਾਰ : ਧਾਮੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ)—ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਪੱਟਾ ਵਿਖੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਖ਼ੁਦ ਪੰਜ ਕੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਧਾਮੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਚੀਬ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁਲਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੁਲਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ-ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਅਪਨਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੱਧਪੁਰ, ਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਕ, ਹਲਕਾ ਆਗੂ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬੀ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮੈਨੇਜਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਈ ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਨਤੀਜੇ ‘ਤੇ ਕਲਾਸਵਾਲਾ ਖਾਲਸਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਮਾਣ

ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ 100 ਫੀਸਦੀ ਰਿਹਾ।ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫਾਣੇ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਏ।ਮੈਡਮ ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਦੱਤਾ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਅਨੰਗਲ ਕੌਰ ਸਪੁੱਤਰੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 90% ਅੰਕ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 89% ਅੰਕ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰੀਅਾ ਸਪੁੱਤਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 88% ਅੰਕ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਸਥਾਨ ਸਚਿਨ ਅਨੰਗਲ ਸਪੁੱਤਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 87% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਖੇ, ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਿੰ. ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਦੱਤਾ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।।ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਲਗੀ ਅਤੇ ਹੀ ਸਿਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਿੰ. ਮੈਡਮ ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਰੋਡਾਮਾਸਟਰ ਸ: ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੈਡਮ ਸ਼ਰਨਬੀਰ ਕੌਰ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਕੂਲ ਸਟਾਫ਼ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।

ਮੁਸੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ‘ਚ ਮਾਰੀਆਂ ਮੱਲਾਂ

ਚਿੱਪੀਵੰਡ/ਖਾਲਸਾ (ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਟ/ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਟ)—ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨ ਹੋਏ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ‘ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਮੁਸੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਮੁਖੀ ਗੁਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਪੁੰਤਰੀ ਸ੍ਰ. ਨਿਰਵੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 92 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕ, ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ ਪੁੰਤਰੀ ਸ੍ਰ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 89 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕ ਤੇ ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ ਪੁੰਤਰੀ ਸ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 88 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਸਤਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ ਸ਼ੁਬੀਲ ਕੁਮਾਰ ਤੁਲੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ

ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਕੂਲ ਮੁਖੀ ਗੁਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਰਹੇ ਹਨ।ਗੁਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਸਿਹਤ ਸਦਕਾ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਅੰਕ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਬਤ

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਹਰਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦਾ ਸਾਲ 2023-24 ਦੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਕਰੋਂ ਸੈਕੰਡੇਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਿਹਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੀਤਾ ਰਾਣੀ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਮਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੇਰਕ ਬਣੀ ਢਾਹਾਂ ਤੋਂ ਚੰਬੇਵਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਯਾਤਰਾ

ਬੰਗਾ (ਅਵਤਾਰ ਕਲੋਰ)-ਢਾਹਾਂ ਤੋਂ ਚੰਬੇਵਾਲ ਤੱਕ ਕੱਚੀ ਗਈ ਸਮਾਜਿਕ ਯਾਤਰਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਬਣ ਰਹੀ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਂਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਟਰਸਟ ਢਾਹਾਂ ਕਲੋਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੱਚੀ ਗਈ। ਗੁਰੂਸ਼ੇਰ ਰਾਹੀਂ ਹੋਈ ਹੋਈ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਰੋਸਨ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਢਾਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੇ ਸਿਰਜਕ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮੂਹ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਖ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਹਾ ਦੱਸਿਆ। ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ ਨੇ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹਨਜੀਤ ਕੌਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਪਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬੋਲੀਨਾ ਨੇ ਪੰਨਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿੱਗਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਲਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਹਸਪਤਾਲ ਢਾਹਾਂ ਕਲੋਰਾਂ ਦੇ ਪੀ ਆਰ ਐੱਚ ਜੋਤੀ ਬਾਟੀਆ ਵੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਸੀ ਬ੍ਰਾਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਗੂ ਦੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਭੋਲਾ' ਨੂੰ ਵੀ ਗਿਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਮੁਹੱਬਤ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦਾ ਹੌਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ ਚੰਬੇਵਾਲ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ ਪੰਨਾ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਸ਼ਰਧਾਪੂਰਵਕ ਮਨਾਇਆ

ਮੋਹਾਲੀ (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ)- ਪਿੰਡ ਸੋਹਣਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ ਪੰਨਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੂਰਵਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੰਗ ਪਾਏ ਗਏ। ਉਪਰੰਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ ਪੰਨਾ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਏ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਪੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਭਾਈ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ ਪੰਨਾ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਰਸਤੀਨ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਸੁਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਾਂਤ, ਭਾਈ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕਰਨਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ

ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਕਵੀਸ਼ੋਰੀ ਜਥਾ, ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਸੁਖਮਨੀ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਜਥੇ ਭਾਈ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਥਾ, ਕੀਰਤਨ, ਕਵੀਸ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਔਰਦਰ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਜਾਵਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਰਚ ਭਾਕਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਹੀਜਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਵਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੋਗਰ ਅਤੁੰਟ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਸਨੌਰਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਬੈਚ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ

ਭੋਗਪੁਰ (ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਰਲੋ)- ਅੱਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਸਨੌਰਾ ਵਿਖੇ ਸਕੂਲ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਬੈਚ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੀ ਐਸ ਪੀ. ਫਗਵਾੜਾ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੈਚ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਬੈਚ ਪਾ ਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਹੋਰ ਬੰਦਿਆਂ ਮਾ. ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ, ਰੋਡ ਗਰਲ ਮਿਸ ਮਹਾਂਕੋਰ, ਸਪੋਰਟਸ ਕੈਪਟਨ ਮਾ. ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਪੋਰਟਸ ਗਰਲ ਕੈਪਟਨ ਮਿਸ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਇੰਚਾਰਜ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਗਰਲ ਇੰਚਾਰਜ ਮਿਸ ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ, ਭਗਤ ਹਾਊਸ ਕੈਪਟਨ ਮਾਸਟਰ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਹਾਊਸ ਗਰਲ ਕੈਪਟਨ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਭਗਤ ਹਾਊਸ ਵਾਈਸ ਕੈਪਟਨ ਮਾਸਟਰ ਦਿਲਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਵਾਈਸ ਗਰਲ ਕੈਪਟਨ ਮਿਸ ਗੁਰਸ਼ਨ ਕੌਰ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਹਾਊਸ ਕੈਪਟਨ ਮਾਸਟਰ ਜਸਨੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਹਾਊਸ ਗਰਲ ਕੈਪਟਨ ਮਿਸ ਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਹਾਊਸ ਵਾਈਸ ਕੈਪਟਨ ਮਿਸ ਯੁਗਮਤੀ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਹਾਊਸ ਕੈਪਟਨ ਮਾਸਟਰ ਸਿਮਰਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਹਾਊਸ ਗਰਲ ਕੈਪਟਨ ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ, ਸੁਖਦੇਵ ਹਾਊਸ ਵਾਈਸ ਕੈਪਟਨ ਮਾ. ਯੁਗਮਤੀ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਹਾਊਸ ਵਾਈਸ ਗਰਲ

ਕੈਪਟਨ ਜੀਆ ਠਾਠੂਰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਚੋਣ ਸਕੂਲ ਦੇ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਇੰਚਾਰਜ ਮਿਸ ਦਿਲਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਸਪੋਰਟਸ ਇੰਚਾਰਜ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਾਊਸ ਇੰਚਾਰਜ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਲਿਖਤ ਕਲਾ, ਬੋਲਤ ਕਲਾ, ਸੁਣਤ ਕਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਹਿਣ ਕਲਾ 'ਤੇ ਵੀ ਆਧਾਰਤ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਿਸ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੰਨਵਾਲ ਕੀਤਾ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨਮਿਤ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਸੈਦਪੁਰ 'ਚ ਅੱਜ

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ (ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਰਜਵੰਦੀ ਸਿੰਘ)- ਸ਼ਹੀਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅੰਤਰੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਸਵ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੱਥ ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪਿੰਡ ਸੈਦਪੁਰ ਵਿੱਚ

21 ਅਪ੍ਰੈਲ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜੀ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਸੈਦਪੁਰ ਵਿੱਚ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਭਿਰਾਜੇ ਸਨ, ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਲੋਂ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਲ ਕੋਚ ਫੈਕਟਰੀ ਕਪੜੇਵਾਲ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਅੰਜੀਰੀ ਬਲਸ਼ੀਅਮਤ ਦਾ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਿੰਘ ਮੌਰੇਲੀਆ ਮੌਰੇਲੀਆ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਿੰਦ ਕੀਸਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪ੍ਰੰਗਣ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਸੰਯੁਕਤ ਕੀਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੀਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਰਾਗੜ੍ਹ ਪਾਰਟੀ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਸਾਹਿਤ

ਅੱਜ ਮੀਟ, ਅੰਡੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ)-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਬਿਕਾ ਜੈਨ ਵੱਲੋਂ ਵੱਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, ਸੰਘਤਾ 1973 (1974 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 2) ਦੀ ਪਾਰਾ 144 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਮਹਾਂਵੀਰ ਜੈਜੀਤੀ ਮੌਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਬਤ ਮੀਟ, ਅੰਡੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਰੋਡਸ਼ੀਅਟ ਅਤੇ ਸਲਾਟਰ ਹਾਊਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਆਬਿਕਾ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਂਵੀਰ ਜੈਜੀਤੀ ਮੌਕੇ ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਆਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐੱਸ ਐੱਸ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਮੀਟ, ਅੰਡੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਰੋਡਸ਼ੀ, ਰਾਤੋ ਰਾਤੋ ਵਿੱਚ ਅੰਡੇ ਮੀਟ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

12 ਬੋਤਲਾਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ 18 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋ ਲਾਹਣ ਬਰਾਮਦ

ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਓ ਪੀ ਰਾਣਾ)-ਆਗਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਆਬਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ-2 ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿੱਚ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਮਿਤ ਵਿਆਸ ਆਬਕਾਰੀ ਸਰਕਲ ਟਾਂਡਾ, ਅਜੇ ਗੁਮਰ ਅਤੇ ਲਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਆਬਕਾਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜੈਨ ਵੱਲੋਂ ਟਾਂਡਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਡਾਢੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਵਰਗੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ : ਡਾ. ਰਾਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ

ਵਿਲੋਰ (ਨਿਰਮਲ)- ਨਵਯੁਵਕ ਦੁਸਹਿਰਾ ਅਰੁਣ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੰਮੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਿਲੋਰ ਦੁਸਹਿਰਾ ਗਰਾਉਂਡ ਵਿਖੇ ਹਵਾਨ ਯੱਗ ਅਤੇ ਸੰਕੀਰਤਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਮ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਨ ਯੱਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਪਰੰਤ ਭਜਨ ਸਮਰਾਟ ਗਗਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਜਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਵਯੁਵਕ ਦੁਸਹਿਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਰਾਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਯੁਜੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਨੰਮੀ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਵਾਂਗ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਮੋਦ ਵਸੰਦਰਾਏ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਭਾਪਾ, ਕੌਂਸਲਰ ਵੇਡਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੌਂਸਲਰ ਯਸਪਾਲ ਗਿੱਬਾ, ਕੌਂਸਲਰ ਪਤੀ ਅਮਿਤ ਪੰਮਾ, ਕੌਂਸਲਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ

ਆਰਤੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਲਸ਼ਨ ਆਹੂਜਾ, ਸ਼ਿਵ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਦੀਪ ਵਸੰਦਰਾਏ, ਪਿੱਕੀ ਵਸੰਦਰਾਏ, ਅਖ਼ਕ ਦੱਤਾ, ਆਮਾ ਰਾਣੀ, ਭਾਸਕਰ ਕੁਮਾਰ, ਮੋਹਿਤ ਗੋਇਲ, ਮੁਕੇਸ਼ ਸੂਰੀ, ਅਰੁਣਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਾ ਲਖਨਪਾਲ, ਕਾਜਲ ਸ਼ਰੀਨ, ਸੇਵਾਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਐਸ ਡੀ ਓ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਰਵੀ ਕੌਂਸਲਰ ਵੇਡਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੌਂਸਲਰ ਯਸਪਾਲ ਗਿੱਬਾ, ਕੌਂਸਲਰ ਪਤੀ ਅਮਿਤ ਪੰਮਾ, ਕੌਂਸਲਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ 5100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ੀ ਭੇਟ

ਟਾਂਡਾ ਉਦਮੁਖ (ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)- ਮਾਂ ਮਤੋਸ਼ਵਰੀ ਚਿੰਤਾਪੁਰੀ ਮੰਦਰ (ਚੋਲਵਾਦਾ-ਜਨੌਰੀ) ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬੇਸਹਾਰਾ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ

ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗਰੀਬ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ 5100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਵੀ ਰਾਮੀ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮਾਂ ਮਾਤੋਸ਼ਵਰੀ ਮੰਦਰ ਚੋਲਵਾਦਾ, ਅਹਿੰਦਰ ਨਾਗੂਰ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮਨੀਸ਼ਾ ਰਾਜਪੂਤ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ 'ਤੇ ਪੰਥ ਵਾਸੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਨਤੀਜਾ ਸੱਤਵੀਂ ਵਾਰ ਵੀ ਰਿਹਾ 100 ਫੀਸਦੀ

ਮਹਿਤਪੁਰ (ਰਾਜਾ)- ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਮਹਿਤਪੁਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵਧੀਆ ਪੱਧਰ ਨਾਲ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਸਮੀਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਤੀਸਰਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਮ

ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਰਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਲਗਦੇ ਪਾਪਾਂ ਤੇ ਬੈਕਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਸੀ ਟੀ ਵੀ ਕੈਮਰੇ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਜਲੰਧਰ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ)- ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਜੈਜੀਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਲੰਧਰ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਅਗਰਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਵੱਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਪਾਰਾ 144 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ (ਦਿਹਾਤੀ) ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਅੰਦਰ ਪੈਂਦੇ ਪੈਰੋਲ ਪਾਪਾਂ ਅਤੇ ਬੈਕਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਸੀ ਟੀ ਵੀ ਕੈਮਰੇ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਮਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਦਿਨ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ 18 ਜੂਨ 2024 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ।

ਅੱਜ ਮੀਟ ਤੇ ਅੰਡੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀ

ਜਲੰਧਰ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ)- ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਜੈਜੀਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਲੰਧਰ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਅਗਰਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਵੱਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਪਾਰਾ 144 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਜੈਜੀਤੀ ਦਿਨ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟ ਅਤੇ ਅੰਡੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ/ਰੋਡਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਸੰਗ ਚੌਸੀਆਂ ਸਕੂਲ ਦਾ 10ਵੀਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ 100 ਫੀਸਦੀ

ਗੁਰਦਿਹਾ (ਬੰਦਰ ਸੁਮਨ)- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਖਾਲਸਾ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜੀਏਟ ਸੀਨੀ. ਸੈਕੇ. ਸਕੂਲ ਬਾਬਾ ਸੰਗ ਚੌਸੀਆਂ ਵਿਖੇ ਸ਼ੇਸ਼ਨ 2023-24 ਦਾ ਦਸਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦਾ ਸਲਾਨਾ ਨਤੀਜਾ 100% ਪਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਸਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਕੌਰ ਨੇ 617/650 (95%) ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾ, ਜਸਮੀਨ ਕੌਰ ਨੇ 608/650 (94%) ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ 602/650 (93%) ਤੀਸਰਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੱਲੂ ਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੂੱਚੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਸ਼ਿਰਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਸਰਕਾਰ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਕਣਕ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇ : ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਧਰਮਕੋਟ

ਬਾਹਕੋਟ (ਗਿਆਨ ਸੈਦਪੁਰੀ)- ਕੁੱਲ ਹਿੰਦ ਕੀਸਾਨ ਸਭਾ (ਐੱਸ ਭਵਨ) ਦੇ ਆਗੂ ਕਾਮਰੇਡ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਧਰਮਕੋਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗੜੇਮਾਰੀ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੰਗਾ ਦੀ ਤਰੀਕੀਬ ਬਾਧਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪਾਏ ਪਿੰਡ ਬੋਸੋਸੀ ਬਾਗ ਅਤੇ ਗੜੇਮਾਰੀ ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਬੁੱਟਰ, ਰਣੀਆ, ਬੱਧੀਨ ਬੁਰੀ, ਬੱਧੀਨ ਪੁਰਦ, ਸੁੱਖਾ ਨੰਦ ਅਤੇ ਬਾਗਾਸ ਆਦਿ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੁਰੰਤ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਘਾਲੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸੇਂਟ ਸੇਲਜਰ ਇੰਟਰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਨਾਂਅ ਕੀਤਾ ਰੌਸ਼ਨ

ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ: ਦਕਸ਼ ਘਰੀ 90%, ਗਰਿਆ 87%, ਜੀਆ 85%, ਵੰਸ਼ ਅਰੋੜਾ 79%, ਵੰਸ਼ 78%, ਗੋਆ

ਜਲੰਧਰ (ਵਿਕਾਸ ਉੱਤਮੀ)-ਸੇਂਟ ਸੇਲਜਰ ਇੰਟਰਕਾਲਜ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੀ ਐਸ ਈ ਡੀ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ 90% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਨਾਮ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 44 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਲਗਨ, ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਕੂਲ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੋ-ਅਪੀਅਰ ਜਾਂ ਕੰਪਾਟਮੈਂਟ ਦੇ 100% ਨਤੀਜਾ

ਸਿੰਘ 76%, ਹਿਮਾਂਸ਼ੀ 75% ਅਤੇ ਹਿਮਾਨੀ 74% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਇਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਉਪਲਬਧੀ 'ਤੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਨਿਲ ਚੌਧਰਾ ਅਤੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੰਗੀਤਾ ਕੌਰ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੱਦਾ

ਜਲੰਧਰ (ਬੇਲੀ ਅਲੋਬਰਟ)-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ-ਕਮ-ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਾ. ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ-2024 ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਕਰਵਾਰ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਸਵੀਪ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤਹਿਤ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਗਾਇਕੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੰਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਆਸਾਦ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਖਾਸ ਕਰ 18 ਤੋਂ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟਰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਬਾਰਾਂ ਐਂਬੇਡਰ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਵਾਂ 70 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤਹਿਤ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ/ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ 2024 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ)-ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨੀ ਸੁਝਾਅ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਤਹਿਤ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਥਿਨ ਸੀ ਨੇ ਅੱਜ ਟਾਕ ਟੂ ਯੂਥ ਸੀ ਐ ਐ. ਪੰਜਾਬ ਵਿਭੇ ਤਹਿਤ ਵੇਸਬੁੱਕ ਲਾਈਵ ਸ਼ੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਸ਼ੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ 70 ਪਾਰ ਦੇ ਟੀਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਚੋਣ ਜਾਬਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਬੰਧੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2024 ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਟੀਚਾ 70 ਫੀਸਦੀ ਮਿੱਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਥਿਨ ਸੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵੋਟਰ ਆਪਣੀ ਵੋਟ 4 ਮਈ ਤੱਕ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੋਣ ਜਾਬਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਬੰਧੀ 1600 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆ

ਕਾਮਰੇਡ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲੀ ਜੀਵਨ
ਆਖਰੀ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ

ਐਤਵਾਰਤਾ

ਬਿਰਥ ਨਿਮਾਣਾ

ਮਾਂ ਵਰਗੀ ਛਾਂ ਦੇਣ ਲਈ,

ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੀ

ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ ਸੜਿਆ ਹੈ।

- ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨੀਰ

Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.I.)-00068/57

ਜਲੰਧਰ : ਐਤਵਾਰ, 21 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024

www.nawanzamana.in

ਕੀਮਤ 5.00 ਰੁਪਏ

ਚਰੰਜੀ ਲਾਲ ਕੰਗਣੀਵਾਲ

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 1849 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਲੈਂਡ-ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਕਦ ਵਸੂਲੀ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲੁਭਾਉਣੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ, ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕੰਗਾਲੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਈ। ਮਾਮਲਾ ਤਾਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਦਾ-ਚੁੱਕਦਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਗਰਾਹੀਆਂ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਸੂਲੀਆਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਹ ਕੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸੰਨ 1901 ਤੋਂ 1909 ਤੱਕ ਕੋਈ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣੇ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਸਾਨੀ ਤੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਦਸਤਕਾਰ ਤੇ ਪੱਛੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਮੋਹੜਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪੱਸਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਪੱਛੂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਟੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮਾਜਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਟਵਾਈਆਂ, ਦਲਾਲਾਂ, ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸਨਅਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। 1910 ਵਿੱਚ “ਇਤਿਕਾਲ-ਅਗਾਥੀ” ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਪਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋ ਗਿਆ।

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਮੋਹੜਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ (ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ) ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕੋਨੋਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋਕ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਗਏ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਗਾਲੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

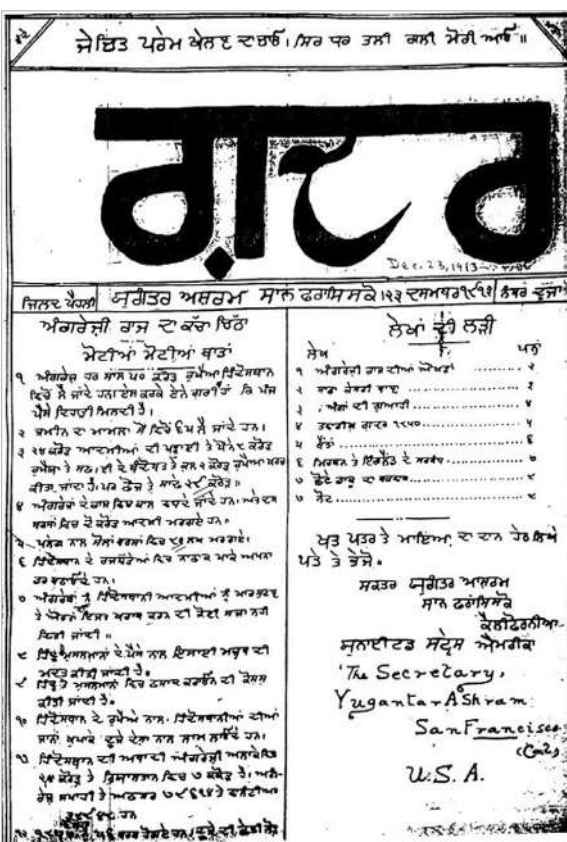
ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਮੋਹੜਾਲੀ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਗਰਜ਼ਾਂ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਚੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਵੈੱਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਗਿਆਨ-ਗਿਆਰਾਂ ਰੁਪਏ ਬਦਲੇ ਸਰਕਾਰ ਅੰਗੇਰੇ ਸਿਰ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਰੜੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੋਜ਼ੀਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਪਾਗਲ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਤੇ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।” ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਵੈੱਸ ਛੱਡ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਿਜ਼ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਹੁਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਜਾਂ ਗਿਰਦੀ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ-ਕੋਨੋਡਾ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ 10-15 ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸੰਨ 1912 ਤੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 20,000 ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 98 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਕੋਨੋਡਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ਰਾਬ ਸਾਲਾਂ ਲੋਕ ਗਿਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਬਾਰਨ ਸ਼ਾਨਕ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਦੇ ਤੇ ਹੱਤਕ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਜ਼ਾਦ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1857 ਦੇ ਗ਼ਦਰ ਦੀਆਂ ਘਾਟਾਂ-ਕਮਜ਼ੀਬੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਬਕ ਲੈ ਕੇ ਗ਼ਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕ-ਤੰਤਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕੰਮਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਾਰਾ ਪਿੱਟਾ।

ਸੰਨ 1912 ਨੂੰ ਪੋਰਟਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲਾ ਨੌਪ ਸਿੰਘ, ਬਰਿਡਵੇਲ ਤੋਂ ਪੱਡਤ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਰਾਮ ਰੱਖਾ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ, ਭਾਈ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ ਅਤੇ ਮੋਨਾਰੀਕ ਸ਼ਾਮ-ਹਿਲੇ ਅਤੇ ਪੋਰਟਲੈਂਡ ਵਿਖੇ ਕੌਮ ਕਰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ‘ਦਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ’ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀ.ਵੀ. ਕੁਮਾਰ ਇਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਸਰਗਮ ਆਗੂ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲਾਲਾ ਠਾਕਰ ਦਾਸ ਪੂਰੀ ਆਏ। ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਹ ‘ਤੇ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੂੰ ਕੋਲੋਰਾਡੋ ਤੋਂ ਬੁਲਾ ਕੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਕੌਮ ਸੋਧ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ 25 ਮਾਰਚ

ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ : ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ

1913 ਨੂੰ ਭਾਈ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਨਾਲ ਸੈਂਟਜ਼ਾਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪੱਡਤ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ‘ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੇ ਦੋ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ ਭਾਰਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕਮਰਕਸ਼ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੀਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੌਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਦੋਨੋਂ ਮਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ : “ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਭ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਤੇ ਪਦਵੀ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਮਾਣ ਸਕੇ।”

ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ : ਅਪ੍ਰੈਲ 13, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਰਿਆਸਤ ਵਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੇ ਕਸਬਾ

ਹਰਦਿਆਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਦੇ ਹਟਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਾਫੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਦੀ ਇਸ ਆਮਦ ਤੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਬਾਰੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ : “ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ‘ਬੰਦੇ ਮਾਤਰਾ’ ਕਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਆਗੂ ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਠੱਗੜ, ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਂਟਜ਼ਾਨ, ਬ੍ਰਾਈਡਲਵਿਲ, ਲਿਟਨ ਮਿਲ ਅਤੇ ਵਸ਼ਿੰਗਟਨ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ

ਸਥਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਸਟੋਰੀਆ ਦੀ ਮਿਲ ਵਿੱਚ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ 1913 ਨੂੰ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਵਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹਿੰਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਪੈਸੇਫਿਕ ਕੋਸਟ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ : ਪ੍ਰਧਾਨ - ਭਾਈ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ - ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਠੱਗੜ ਸਕੱਤਰ - ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ : ਮਿਲ ਕੇ ਸਭ ਗਰੀਬਾਂ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਕਰਨਾ, ਆਸ ਰਖਣੀ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਵਾਲੀ। ਛੂਤ ਛਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਾਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਧਰਖ ਨਾ ਚੂਹੜੇ ਚਮਾਰ ਵਾਲੀ। ਖਾਤਰ ਅਸਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਕਰਨਾ, ਕਰਨੀ ਦੂਰ ਹੁਣ ਰਸਮ ਬੇਗਾਰ ਵਾਲੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਗ਼ਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲਾ ਮਾਝ ਸਭ ਨੂੰ, ਖੇਤੀ ਕਰਾਂਗੇ ਮੌਜ ਬਹਾਰ ਵਾਲੀ।

‘ਗ਼ਦਰ’ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ 1913 ਨੂੰ ਸਾਨਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ‘ਗ਼ਦਰ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਸਾਨ ਸੀ ਜਦਕਿ ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਉਚਾਰਨਾ ਔਖਾ ਸੀ। ‘ਗ਼ਦਰ’ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਆਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਰਬਾਨੀ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ‘ਗ਼ਦਰ’ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲਿਖਿਆ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਕਸਰ ਛਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਲੜ੍ਹ ਹੋ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਗ਼ਦਰ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਤੇ ਸੂਰਬੀਰ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ। ਇਜ਼ਾਜ਼ਾ-ਮੌਤ, ਇਨਾਮ-ਸ਼ਹੀਦੀ, ਪੈਨਸ਼ਨ-ਸੁਤੰਤਰਤਾ (ਆਜ਼ਾਦੀ)।

ਕੋਲੋਰਾਡੋ ਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੇਂਦਰ ਹੋਲਟਵਿਲ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਜੁਮਾਲਾ ਸਿੰਘ ਠੱਠੀਆਂ ਦਾ ਫਾਹਮ ਆਂਦਾ ਸੀ। ‘ਗ਼ਦਰ’ ਵਿੱਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਸੇ ਫਾਹਮ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਹੱਥ ਉੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ‘ਟੂਡੀਲਾਟ’ ਕਰਕੇ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਸੋਸ਼ਰ ਯੁੱਧ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਗ਼ਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਸਮਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਵੀ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਪੁੱਜ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪੁੱਜ ਜਾਣ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗ਼ਾਵਤ ਲਈ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੌਜੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਇਸ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਾਈ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਫਿਲਪਾਈਨ, ਸਿਆਮ, ਪਨਾਮਾ, ਸਿੰਘਪੂਰ, ਬਰਮਾ, ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਆਦਿ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਢੇਭ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਵੈਦਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 8000 ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਘਾਟਾਂ ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਲਾਹੌਰ, ਲਾਹੌਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਅੰਬਾਲਾ, ਮੇਰਠ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਛਾਉਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਗ਼ਦਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਨਕਲਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 21 ਫਰਵਰੀ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਚਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ‘ਤੇ 19 ਫਰਵਰੀ 1915 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਰਾਹੀਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 166 ਫਾਂਸੀ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ 765 ਗ਼ਦਰੀ ਸਨ। ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕ ਅਜਿਹੇ ਸੂਰਬੀਰ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁਰਾ-ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਭਾਵੇਂ ਦਬਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਉੱਠੀਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ-ਸਰੋਤ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਆਖਰੀ ਸਾਧਾਂ ਤੱਕ ਜੂਝਦੇ ਰਹੇ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤਾਂ ‘ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਰਾਹੀਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵੇਰੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਅਰਥਚਾਰਾ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਵਿਗਾਹਤ ਹੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬਾਧ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਅੱਲਾ

ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰੇ ਤੇ ਪੱਕੇ ਦੋਸਤ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਹਾਣੀ ਸਨ ਤੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁਝੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਸਿਮਰਣ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਸਿਮਰਣ ਕਿਸੇ ਭੁੱਲੇ-ਵਿਸਰੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਬ ਦੇ ਉਦਾਸ ਰਿਆਸਤ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਤੇ ਧੜਕਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹੋਏ ਸਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਹਗੀਆਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਹਉਕੇ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਮਰਣੀਆਂ ਦੇ ਰਸੀ ਰਿਆਸਤ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਸਿਮਰੇ ਹਨ। ਮੋਹਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਹਰੀਆਂ ਤਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਸਨੇਨੁਮਾ ਵਹਿਣ ਨਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤਾਮਾ ਰਾਜ ਉਰਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਬੰਦੇ ਦੇ ਬਾਤਰ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਤੇ ਜੀਵੰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸਦਮਿਆਂ, ਸਹਾਇਆਂ ਤੇ ਸੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਗਮਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੀਉਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਤੇ ਸਰਗਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਰਦੀਆਂ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਹੀ ਵਾਹਿਸ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਾਂਗ ਹਿੱਕ ਵਿੱਚ ਸਾਝ ਕੇ ਰੰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਰਜਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਗਾਲਿਬ ਵਾਂਗੂ ਸਦੀਵੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ, ਸੁਖਮ ਤੇ ਸੁਰਵੇਤੀਆਂ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਰੇਵਾਂ ਨੂੰ ਹਰਮਨਾਮੀਆਂ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਵਾਂਗ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਤੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਹਿਰਾਓ ਦੀ ਲੈਅ ਵਾਂਗੂ ਮਹਿਸੂਸਿਆ ਤਾਂ ਮਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੌੜਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਦੀ ਨਿੱਘ ਹਨ। ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬਹਿ ਕੇ ਮਾਨਣ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਆਸੀਵਨ ਦੋਸਤੀਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਹਿਜ, ਸੰਤੁਲਿਤ, ਸੁਖਨਸਾਥ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਦੋਸਤ ਕਮਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਕਮਾਈ

ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗਾ, ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਰਹਿਣਗੇ

ਜੱਦੇ ਜੱਦੇ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਸੀਰਤ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਅਚਨਚੇਤ ਤੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਸਤਾਂ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੋਸਤ ਮਰ ਜਾਣ ਤਾਂ ਹੋਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਸਤ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਖਿਲਾਅ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਤ੍ਰਿਪ-ਤ੍ਰਿਪ ਸਿਮਰੇ ਹਉਕੇ ਦੀ ਲੈਅ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਾਝਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਨਿਆਲਾ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਮਿਲਿਆ। ਜੋ ਚੰਗੇ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਆਤਮਜੀਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪੱਕੀ ਦੋਸਤੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਮੋਹਰੀਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਆਤਮਜੀਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ। ਆਤਮਜੀਤ ਪੰਕਾ ਸੋਢੀ ਤੇ ਹਰਭਜਨ ਪੱਕਾ ਮਹਿਵਲੀ ਇਨਸਾਨ। ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਖੁਸ਼ ਨਿਭੀ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ, ਇੱਕਮਿੱਕ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਦਾਰਥਾਂ, ਪਦਵੀਆਂ, ਪਹਿਰਾਵਿਆਂ ਤੇ ਪਰਚਮਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ ਤੇ ਲੋਅ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਚੱਲ ਕੇ ਸੁਦਾਮੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਵਿਛੋੜੇ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਬਾਵਾਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਸੇ ਮੁਤਬਰਕ ਅਹਿਸਾਸ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਧਰਦੇ ਹਨ। ਮੁਤਬਰਕ ਅਹਿਸਾਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮੋਹ ਦੇ ਵੈਰਾਗ ਤੇ ਵਜਦ ਨਾਲ ਪਾਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੰਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਇਲਮ ਤੇ ਇਹਾਦਾ ਉਗਰਦਾ ਹੈ। ਹਉਨਾ, ਹਿਰਖ, ਹੌਲ, ਹੋਰਵਾ ਤੇ ਹਿਜਰਤ ਆਦਿ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਹੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਤੇ ਨੀਮ ਕਲਾਸੀਕਲ ਧੁਨਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਧੁਨਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਾਗ਼ੀ ਹੱਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੌਇਆ ਵਿਛੜਿਆਂ ਦੇ ਨਗਮੇ

ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜੇ ਵੀ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਮੈਨੂੰ ਫਰੀਕੇਂਟ ਤੇ ਸਨਿਆਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਮਰੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੋਟਕਪੂਤ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਸਿੱਧਾਂ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਬਾਬਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਕ ਬਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਮਰਤੀ ਨਾਝਾਂ ਨੂੰ ਸਜੀਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਰਭਜਨ ਬੱਲ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਸ਼ਾਹਿਰਦ ਜਸਬੀਰ ਗਿੱਲ ਅਚਨਚੇਤ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਜਸਬੀਰ ਗਿੱਲ ਦਾ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਦਿਲ ਦਾ ਰੰਗ ਨਿਭੇ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਆਸਰਾ ਸੀ ਉਹ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਆਉਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਘੁਮਦੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਕਦੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ, ਕਦੇ ਰੰਗ-ਮੰਚ ਦੀਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿਤਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਦੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਮੋਹਰੀ ਸੱਜਣ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੁਨੀਨ ਪਲ ਵਿਛੜ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਸੋਸਾਰ ਗਵਾਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਲ ਕੇ ਕਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਬਿਰਥ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਹਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਹੋਏ ਅਹਿਸਾਸ ਤੇ ਅਗਮਾ ਜੰਮ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਵਿਛੜ ਗਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਵਾਂ ਵੀ ਵਿਛੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਬਾਵਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਵਿਛੋੜੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨਾਂ ਬਾਵਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੀਉਂਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਦੀ ਜੀਉਂਦੇ ਧੜਕਣ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ਮਾਂ ਤੇ ਨਸ਼ਮਾਂ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਦੇ ਭਾਵਨਾਮਈ ਜਾਪ ਨਾਲ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਉਰਜਾ ਨੇਰਹਵੰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੋਕ ਤੇ ਸ਼ਿੰਦਰ ਨਾਲ ਨਸ਼ਮਾਂ ਤੇ

ਨਗਮਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਫਿਰਾਕੇ ਤੇ ਫਲਸਫੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਗਹਿਰਾਈ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਲਮ ਦੀ ਨੱਕ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਤੇ ਜ਼ਰਬੇਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਲਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਉੱਚੀ ਉਡਾਣ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਪੁਰ ਨਗਮਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਸ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਸ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਆ ਕੇ ਕਦੀ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹਾਂ ਯਾਰ ਮੈਂ ਪਲ ਪਲ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤਾਂ ਯਾਰ ਧੜਕਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵੱਸ ਢੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੋਹਰੀ ਤੇ ਮਧਮਸ਼ਾਇਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੋਹਰੀ ਮਨਮੁੱਖ, ਮੋਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਮਤਲਬੀ ਬੰਦਿਆਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੋਸਤ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖਰਚਣ ਵਾਲੀ ਪੁੱਜੀ ਖਾਬਗੋਰੀ ਨਿਰਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਚਾਹਤ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਚੰਗੇ ਖਾਬਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਗਹਿਰੀ ਸੋਚ ਤੇ ਗਹਿਰੇ ਸਮਰਪਣ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਖੋਜਦੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਖੋਜ ਦਾ ਮਾਰਗ ਔਖਾ ਤੇ ਅਜਨਬੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਰਗ ਉੱਪਰ ਤੁਰੀਏ ਤਾਂ ਕਈ ਵੱਡੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਮੁੱਲਵਾਨ ਦੋਸਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਵਾਲਾ ਮੱਖਣ ਵਾਵੰਦਲਾ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਪਣਾਤਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਦਾ ਤੇ ਫਕੀਰ

ਬੰਦਾ। ਕਈ ਸਾਲ ਉਹ ਸਾਡਾ ਕਈ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਮਲਾਹ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਏਨਾ ਨਿਭਿਆ, ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਨਿਭ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਸੀਂ ਮਾਣੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਜਗਤ ਮਾਂ ਸੀ। ਮੋਹ ਤੇ ਮਮਤਾ ਦੀ ਮੱਕੱਦਸ ਮੂਰਤ। ਮੱਖਣ ਤੁਰ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਲ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਸ ਦੀ ਉਹ ਬੈਠਕ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸੁਪਨੇ ਤੇ ਸੋਚਦੇ ਡੂੰਘੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਧਾਰਨ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ, ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਹ ਬੈਠਕ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਦੁਰਲੱਭ ਅਜੂਬਾ ਹੈ। ਸੁੱਚੀਆਂ ਤੇ ਸੁਪਨਾਸਾਥ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿਲਕ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਚੀਸ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹਉਕਾ ਜਾਗਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹਿਰਖ ਦਰਿਆਇਲੀਆਂ ਦਾ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੁਲੀਜ਼ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਕਲਾਸ ਫੈਲੇ ਬੋਝੇ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਜਹਾਨ ਵਾਕਫ਼ਕਾਰ ਹੈ। ਦੋਸਤ ਪਰ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਲੱਭਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਇਨਕਲਾਬ ਆਇਆ, ਨਾ ਗਰਜਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਮਾਂਝ ਲੈਨਿਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕੋਈ ਕੋਈ

ਕੁਝ ਚਿੰਨ੍ਹੇ ਗਏ ਨੀਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਲੁਏ ਸੋਸ਼ਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੱਕ ਚੱਥ ਲਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਲਾਹ ਲਈ ਲੋਈ ਮਾਂਝ ਲੈਨਿਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕੋਈ-ਕੋਈ ਬੇਬੱਕ ਕੋਈ-ਕੋਈ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਦਾਵਲਿਆਂ ਦਾ ਝੰਡਾ ਝੂਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਲਮ ਪੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਮਿੱਤਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਰੁਪਿੰਦਰਜੀਤ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਪਟਿਆਲਾ ਜਾਂਦਾ, ਹਰ ਹਾਲਤ ਉੱਚਾ ਪਿਛ ਸੰਘੋਲ ਵਾਲੇ ਰੁਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੋਲ ਅਟਕਦਾ। ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਚੋਂ ਜੰਮਿਆ ਰੁਪਿੰਦਰਜੀਤ ਗੁੰਮ-ਗੁਆਚ ਗਈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਿਠਾਸ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਪੁਰ ਅੰਦਰ ਲੱਥ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਉਦਾਸ ਨਗਮਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਅ ਹਨ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਸੋਚ, ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਝ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਂਗੂ ਧੜਕਣ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸੁਰਤ ਮਿਲੀ। ਸ਼ਾਇਰ ਹਰਭੁਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਾਝ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸ਼ਾਇਰ। ਮਲੰਗ, ਮਹਿਵਲੀ ਤੇ ਮੁਹਬਤੀ। ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਕਪੂਰਥਲੇ ਹੁਣ ਉਸ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਭੰਗ ਮੇਕੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਝ ਭਾਵ ਅਚਨਚੇਤ ਕਵਿਤਾ ਬਣ ਕੇ ਸਮੂਹਤ ਹੋਏ। ਅਜਿਹੇ ਭਾਵ ਦੋਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਸਵਾਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

● ਬਾਕੀ ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਇਕ ਵਡਮੁੱਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮੁੜ ਆਮਦ

ਸੂਝ ਸੰਚਾਰ

(ਲੇਖ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)

ਸੰਪਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ
ਸੰਵ-140, ਮੁੱਲ-300 ਰੁਪਏ,
ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਲੰਘੀ ਸਦੀ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਛਾਏ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨਾਂਅ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਰਕਢ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ : ਇਕ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਲੈਨਿਨ ਦਾ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦਾ ਆਪ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਛਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਲੰਮੇਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਤਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਕ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਡੇਰੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛੋਗੇ ਕਿ ਵਾਸੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੱਛਮ ਦੇ, ਤੁਹਾਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਖੱਬੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੱਜੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਛਾਪ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਲਭਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹਾ-ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆ ਜਾਂ ਘਟਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਤੋਂ ਉਲਟ ਲੈਨਿਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਰ੍ਹੇਸ਼ ਨਸੀਬ ਹੋਈ। ਅਪ੍ਰੈਲ 1870 ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਇਲੀਚ ਲੈਨਿਨ 54 ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ 21 ਜਨਵਰੀ 1924 ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਆਪਣੀ ਛੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਲੈਨਿਨ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ, ਉਸਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਾਥੀਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਰਣਾਏ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਛੱਡਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

1970 ਵਿਚ, ਲੈਨਿਨ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮੇਂ, ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕਾਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਦੀਬਾਂ-ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਚੇਚੇ ਲੇਖ ਲਿਖਵਾਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੈਨਿਨ ਨੂੰ ਜੋਖ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਸ ਮਹਾ - ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਛੱਡੀ ਛਾਪ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦੇ ਇਹ ਲੇਖ 'ਸੂਝ ਸੰਚਾਰ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਲੈਨਿਨ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਵੰਸ਼ਾ ਦੀ ਸਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ।

'ਸੂਝ ਸੰਚਾਰ' ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲਿਖਦਿਆਂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਨੇ ਲੈਨਿਨ ਦੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਉਲੀਕਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ :

ਜੇ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਲਈ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਲੋਚ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਪੁੰਦਲਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇੱਕ ਨੌਸ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਲੈਨਿਨ ਨੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਉਸ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਸਫਲਤਾ ਸਹਿਤ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ। ਉਹ ਇਨਕਲਾਬ ਹੋਰਨਾਂ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਕਮ ਭਾਵੇਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਲੋਟ ਚੱਪ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਲੋਟ ਚੱਪ ਦੇ ਮੂਲ ਆਧਾਰ - ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਧਰ ਦਿੱਤੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਲੈਨਿਨ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਬੰਦ ਖਲਾਸੀ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੜਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਦੀਆ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਦੀ ਸੋਚਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਰ ਬੀਤਦੇ ਦਿਨ ਨਾਲ ਚਹੂੰ ਕੁੱਟੀ ਪਰਫਾਹ ਤੇ ਉਸਦੀ ਕੀਰਤੀ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਪੱਛੜੇ ਹੋਏ ਪੂਰਬੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾਖਲ ਹੀ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜਾਰ ਨਾਲ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਲੈਨਿਨ ਸੀ।

ਚਰਚਾ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੁਕੀਰਤ

ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਲਮ ਦੀ ਦੌਲਤ ਉੱਤਰੀਆਂ ਲੋਟੂ ਜਮਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਸਿਰਫ ਦਰਮਿਆਨੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਰਗ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹੋ ਵਰਗ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਮਾਤਾਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਬਣਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪੁਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਘੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਲੈਨਿਨ ਤੇ ਲੈਨਿਨਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਦੇ, ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਬੂਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਚੰਪਾ ਹਿੱਸਾ ਉਹਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ, ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੇ

ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ : ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਚੰਗੇਰਾ ਸੁਹਣੇਰਾ, ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਮਾਜ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਇੱਛਕ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹਨ, ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਘਟਨਾ ਪਰਵਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿੱਜੀ ਝਾਤ ਵੀ ਪੁਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅਨਮੋਲ ਅਣਛਪੇ ਪੱਤਰਿਆਂ ਦੀ ਘੁੰਝ ਚੁਕਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਸੂਝ ਸੰਚਾਰ' ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਥਾਪਤ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੌਂਸ, ਸ਼ੇਖ਼ਨ ਲਾਲ ਆਹੂਜਾ, ਮੁਲਕ ਰਾਜ ਆਨੰਦ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੋਧੋਂ, ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਰਾਜ

ਸਾਹਨੀ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੇਖ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਭਾਵੇਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚਿਰਕੇ ਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਇਕ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ 1935 ਵਿਚ 'ਕਿਰਤੀ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਲੈਨਿਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਲੇਖ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਤਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਲਿਖੇ ਸਨ, ਜੋ ਸੰਖੇਪ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇਕਦਾ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿਨੀ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ ਹੋ ਨਿਬੜਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣੀ ਕਰਾਹਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹੋ ਲਿਖਿਆ 'ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਬੰਧਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਝਰੋਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸੋਝਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਧੂਰਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਮਾਲੋਚਕਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਵੀ ਨਾ ਕਰਾ ਸਕੇ। ਕਾਰਨ ਦੋ ਹਨ : ਇਕ, ਇਸਦਾ ਚਿਤਰੇਣ ਸੀਮਤ ਹੈ ਦੂਜਾ ਇਸ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਨੌਜਵਾ ਦੀ ਮੋਹਰ-ਛਾਪ ਉੱਘੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਪਾਠਕ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

54 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੀ 'ਸੂਝ ਸੰਚਾਰ' ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ, ਜਨਵਰੀ 2024 ਵਿਚ, ਲੈਨਿਨ ਨੂੰ ਸਾਥੋਂ ਵਿੱਛੜਿਆ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਲੈਨਿਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਗਾਹੇ ਤੱਕ ਕੇ ਸਾਡੇ ਤੀਕ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਵੀ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਲੈਨਿਨ ਦੀ ਮਿਤੁ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਇਸ ਵਡਮੁੱਲੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰ ਮੁੜ ਛਾਪਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਰਾਹ-ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਸੂਰਾਜ਼ ਤੇ ਹੈ।

ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਕਟ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਨਾਵਲ

ਲਾਜ਼ੇ

(ਨਾਵਲ)

ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸੰਵ : 152, ਮੁੱਲ : 300 ਰੁਪਏ
ਨਵਰੰਗ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਸਮਾਣਾ

ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਾਵਲ 'ਲਾਜ਼ੇ'-ਲਾਜ਼ੇ, ਸ਼ਰਮ, ਇਜ਼ਤ ਦੀ ਹੈ। ਲੰਜ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਦੀ ਰਸੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਸੀ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚੌਰਾਸੀ ਵਾਲਾ ਸੰਕਟ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਵਲ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅੰਦਰ ਦਰਜ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਫੈਲੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਆਤੰਕ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਕੌਮੀਆਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੇ ਵਿਉਂਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸਮਰਪਣ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕੱਠੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸਾਈਬਰ ਯੁੱਗ ਅੰਦਰ ਦੂਜੇ ਦਹਾਕੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਯਥਾਰਥ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਵੀਨਕਾਰ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਸਰਲ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੇ ਸਫਲ ਜਾਟਿਲ ਬਿਰਤਾਂਤ ਜ਼ਰੀਏ ਨਾਵਲ 'ਲਾਜ਼ੇ' ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

'ਲਾਜ਼ੇ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਕਿਸਾਨ ਵਰਗ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦੇਹਰੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕਾਈ ਰੂਪ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਸਤੂ-ਯਥਾਰਥ ਦਾ ਬੋਧ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

'ਲਾਜ਼ੇ' ਪਾਤਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਮਕਰਣ ਹੈ। 'ਲਾਜ਼ੇ' ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਜੀਵਨ ਚੋਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਵੀਨਕਾਰ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਬਾਪੂਬੀ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਨਾਵਲ 'ਲਾਜ਼ੇ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਜ਼ੇ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਐੱਮ ਏ, ਬੀ ਐੱਫ ਆਦਿ ਦੀ ਉੱਚ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੀ ਜੂਨ ਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਪਰ ਹੱਕ ਮੰਗਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਲੱਤਾਂ ਤੁੜਵਾਉਣੀਆਂ ਤੇ ਸਿਰ ਪੜਵਾਉਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇਉਂ ਚਿਤਰਿਆ, 'ਪੁਲਸ ਨੇ ਐਨ੍ਹੇਵਾਹ ਲਾਨੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਕੁਝੀਆਂ ਤੇ ਐਂਡਰ ਤੋਂ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੜ ਘੜੀਆ ਗਿਆ।...ਲੋਲਦਾਰ ਨੇ ਬਿੰਦਰ ਦੇ ਤਿਰ ਵਿਚ ਭਾਗ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚੋਂ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਤੀਰੀਗੀਆਂ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੀਆਂ।'

ਲਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਹਰਮਨ ਆਈਲੈਂਟਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਾਜ਼ੇ ਦਾ ਭਰਾ ਬਿੰਦਰ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ

ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਆਖ-ਵੇਖ ਕੇ ਟਰੇਕਟਰਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ 'ਚੋਂ ਅੱਧੋ-ਰਾਣਾ ਟਰੇਕਟਰ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਚਾਰ ਕਿੱਲੋ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਏ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਪਾਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਪੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਵਿਚੋਂ ਲਾਜ਼ੇ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਆਈਲੈਂਟਸ ਦਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਹਰਮਨ, ਜੋ ਅਮੀਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਹੈ, ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕੁਹਣੀ ਮੌਜ ਵਲਦਾਰ ਸੜਕ ਵਾਲਾ ਰੌਚਕ ਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਸਫਰ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਲਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਹਰਮਨ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਰਾਹ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਰਮਨ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਲਾਜ਼ੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ-ਭਾਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਘਰ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਲੀਅਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਪਾਠਕ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਰਮਨ ਦੀ ਅਮੀਰ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਦੇਸਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵਧਰੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਦੁਖਾਂਤਕ ਅੰਤ ਵਾਲੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਅੰਤਰ ਨਿਖੇੜਾ ਇਕ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਬਾਕਮਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, 'ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਭੰਡੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਪਤਾ ਕਰ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪੇ ਤੇ ਘਰ ਸਾਡੇ ਪਾ-ਪਾਸਿਕ ਵੀ ਨਹੀਂ।'

ਹਰਮਨ ਦਾ ਪਿੰਡ ਜਲ੍ਹਾਸਾਜ਼, ਠੰਡ ਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਆਦਿ ਕਾਰਨੀਆਂ ਵਾਲਾ ਪੁਲਸੀਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸੋਜਾਂ ਮਾਣਦੇ ਨਾਸਾਫ ਮੁੰਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਵਾਜਵਰ ਨਾਲ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਰੰਤ ਹਰਮਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਨੈਗੇਟਿਵ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪਾਸੋਵਿਟੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਜੋਂ ਖੜੋਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾਰ ਲਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ। ਹਰਮਨ ਦੇ ਆਤਮਘਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦ ਲਾਜ਼ੇ ਖੇਤੋਂ ਘਰ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਵੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਰਹੀ। ਲਾਜ਼ੇ ਆਪਣੀ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਭਾਬੀ ਉਹਦਾ ਕਾਰਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਕਸੂਰ ਹੈ ? ' ਬੀਬੀਏ ਭੈਣਾਂ, ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ, ਕਸੂਰ ਤੇਰੀ ਸਹੇਲੀ ਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਘਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾ ਲਿਆ। ਪਿਆਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਗਏ ਹਨ।' ਲਾਜ਼ੇ ਦੀ ਸਿਆਣੀ ਭਾਬੀ, ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੀ ਸਹੇਲੀ ਦੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਲਾਜ਼ੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਲਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਲ-ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਜਸਬੀਰ ਕਲਸੀ

ਅਖਬਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਜ਼ਰੀਏ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤਾ ਉੱਤਰ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਕਲਾਬੀ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਕਾਫ਼ ਅੰਦਰ ਲਾਜ਼ੇ ਦਾ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨੀ ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਬਾਕਮਾਲ ਦੀ ਸਵੈ-ਸੰਵਾਦ ਜ਼ਰੂਰ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਤਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਇਸ ਆਖਰੀ ਕਾਫ਼ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅੰਤ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲਾਜ਼ੇ ਨੇ

ਆਪਣੀ ਭਾਬੀ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਦੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਥੇ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। 'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਤੇ ਭਾਬੀ ਦਾ ਫਾਰਮ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਉੱਥੇ ਆਏ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਤੇ ਭਾਬੀ ਨੇ ਪੰਜ ਕਿੱਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿੱਨਾ ਕੁੱਛ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਆਪਣੀ ਮੰਡੀ ਉਸਾਰ ਲਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਪਾ ਲਈ ਤੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਲਤਾਂ ਬਣਾ ਲਈਆਂ।..... ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਕੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।...ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਬੋਲੋਕ ਸ਼ੁਰੂਲਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਕਲਾਪਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਖੋਅ ਬਣਦਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।'

ਲਾਜ਼ੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਭਰਾ, ਭਾਬੀ ਦੇ ਫਾਰਮ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਪਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 'ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਪਿਆਰੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕਦੇ

ਸੋਚਾਂਗਾ ਵੀ ਨਹੀਂ', ਆਖ ਜਰਮਨਜੀਤ ਨੇ ਲਾਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲਿਆ।

ਲਾਜ਼ੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਗੀਤ ਗੁਣਗਣਾਉਣ ਲੱਗੀ, 'ਮੈਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹਵਾਏ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼...ਮੈਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਜੁੜਿਆ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਨੂੰ ਖਿੜਿਆ ਕਪਾਹ ਦੇ ਵਾਂਗ ਰਹਿਣ ਦੇ.....'

ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਤੀਕ-ਆਤਮਿਕ ਰੂਪਕ ਵਾਲੇ ਬਿੰਬ ਨਾਲ ਨਾਵਲ 'ਲਾਜ਼ੇ' ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਆਖਰੀ ਵਾਕ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹ ਵਾਕਿਆ ਹੈ, 'ਉਹ ਦਿੜ੍ਹੇ ਇਰਾਦੇ ਤੇ ਪੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਥੋਠੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।' 'ਆ ਰਹੇ ਸਨ' ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਅਣਹੋਏ' ਦੀ ਆਖਰੀ ਸਤਰ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਆ ਰਹੇ ਹੀ ਭਾਵਨਾ ਅਜੇਕੇ ਬਚਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪਹਿਲੂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਵਲ 'ਲਾਜ਼ੇ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਸਰਲ ਤੇ ਸਹਿਜਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਸੰਘਣੀ ਤੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸੰਬੰਧੀ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਤਾਂ ਤੇ ਪਾਸਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅੰਦਰਲੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਤੇ ਨਵਾਂਪਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ। ਲਾਜ਼ੇ ਦੇ ਭਰਾ-ਭਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਹੈ।

ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਨਾਵਲ 'ਲਾਜ਼ੇ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਨਾਵਲੀ ਪੈਟਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਫਲਤਾ ਸਿੱਧ ਕਰ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪੱਕੇ ਅਨੁਭਵ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਸ਼ਾਈ ਮੁਹਾਵਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਬੜੇ ਵਾਂਗ ਹਰ ਵਕਤ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਨੱਠਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੀ ਕੁੱਜੀ ਵਿਚ ਕਾਨਾ ਪਾਈ ਬੋਨਾ, ਕਾਣੀਏ ਘੋੜੇ ਚੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ਜਾਣੀਏ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪਾਂ ਵਿਚ ਪਾਤਰ ਜ਼ਰੀਏ ਨਾਵਲਕਾਰ ਬੋਲਦਾ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਵਲ 'ਲਾਜ਼ੇ' ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਾਵਲ ਹੈ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਸਰਲ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੇ ਸਫਲ ਅਤੇ ਬੇੜ੍ਹੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉਪਰ ਵਰੋਰੇ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਆਵਾਸ ਵਾਲਾ ਭਧਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਵ-ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਲੁਕਵੇਂ ਰੋਜ਼ੇਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਚੁਰਾਹੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਚੰਗਾ ਯਤਨ ਨਾਵਲ 'ਲਾਜ਼ੇ' ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੋਢਾ. 81468-13291

ਪੁਸਤਕ ਗੀਵਿਊ

ਗੀਤ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦੇ

(ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)

ਰਾਮਵਲ ਰਾਜਲੌਗੀ
ਸੰਵ-104, ਕੀਮਤ : 150 ਰੁਪਏ
ਨਵਰੰਗ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਸਮਾਣਾ

ਕਵੀ ਨੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ, ਲੋਕ ਤੋਥਾਂ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਇਰੀ, ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਆਖਦੇ ਸਿਆਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਪਿਤਾ ਜਲ੍ਹਾਸਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਗੀਤ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦੇ' ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਰਤਨਪਾਲ ਫੂਡੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਵੀ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲਾਲ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਿੰਗਾਰਾ ਚਹਿਲ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਣਹਾਰ ਸ਼ਾਇਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਆਦਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ,

'ਦੁਨੀਆਂ ਬੇਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਣਾ ਬਣਗੇ ਜਦ ਵਿਦਵਾਨ । ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਬਣੇ ਮਹਾਨ ਬੱਚਿਓ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਬਣੇ ਮਹਾਨ ।' ਚੰਗੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਗਈ ਹੋਵੇ । ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿਚਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਲੰਗਰੇ, ਅਟਕਾਲੀ, ਚਿਲਮਾਂ, ਬੀੜੀਆਂ, ਕੰਘੀ, ਜ਼ਰਫ, ਚੰਗੇਰ, ਬੰਸਰ, ਮਨਤਾਂ, ਸੱਜਰਾ, ਵਿਲਕੇ, ਘਰੂਡੀ, ਸੱਲ, ਜੰਜਾਲਾਂ, ਚੇਟਕ, ਸਬੋਬ, ਚਿੱਠੀ-ਚੀਰਾ, ਲਾਟਾ, ਉਲੂਲ, ਜੁਹੂ, ਫੁੱਡਣਾ, ਹਾੜੇ, ਕਾਨੀ, ਅੰਡ, ਪੰਪ, ਝੰਗ, ਚੀਸ, ਭਾਨੀ, ਤੁਹਮਤ, ਕਾਕੇ, ਵਣਸ, ਨੰਦਾਂ, ਬਿੜਕੇ, ਘੁਲਾੜੇ, ਮਲੂਕ, ਲੋਹਾ-ਲਾਖਾ, ਲੱਲੂਰ, ਪਲੱਤਣਾਂ, ਨੰਗ ਕੇ ਆਦਿ । ਸਾਰੇ ਬਿੰਬ-ਅਲੰਕਾਰ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇਖਣਾ ਕਿ,

'ਚਿਲਮਾਂ ਤੇ ਬੀੜੀਆਂ ਦਾ ਛੱਡ ਦੇ ਖਿਆਲ ਉਏ । ਕੀਜਨੇ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਮਾਰੇ ਕਰ ਲਈਏ ਭਾਲ ਉਏ । ਉਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਉੱਨ ਚੱਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਏ । ਦੂਜਾ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਦੇਖ ਕਰ ਲਈਏ ਭਾਲ ਉਏ ।'

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ

ਕਵਿਤਾ ਆਇਨਾ ਹੈ ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ, ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮੀ, ਹਰ ਵਰਤਾਰਾ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪਾਂ/ਸ਼ਾਇਰ/ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਜਿਸਾ ਹੁੰਦਾ। ਔਦਰੂਨੀ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਹਰ ਤਬਦੀਲੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ ਜ਼ੋਰ 'ਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਦਲਦੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹਰ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ ਤੇ ਕਰਤਵ ਵੀ।

ਲਗਾਮ ਜੇ ਤੋਰੇ ਹੱਥ ਹੈ ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ ਸਿਖਾਓਗੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਕਿਅਮਤ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਜਨਰੇਟਿਵ ਦੇ ਆਈ ਦੀ ਜਿਰਜਕ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸੋਚ 'ਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਰ ਘਰ ਦੇ ਹਰੇ ਪੱਤੇ 'ਤੇ ਲਾਉਣੀ ਘਾਤ ਜੇ ਤੋਰੇ ਹੱਥ ਹੈ ਜੇ ਤੋਰੇ ਮਨ 'ਚ ਝੋਲ ਹੈ ਕਿਹੜੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿਖਾਵੇਂਗਾ ਹਰਬਾਰ ਜਾਂ ਕੋਮਪਾਸ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਨੀਅਤ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੀ ਹੋਣੇ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਤੁਰਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੇਲੀਜੈਂਸ (ਰੋਬੋ ਤੇ ਨਿਊਰਲ ਨੈੱਟਵਰਕ ਤੇ ਐਲਗੋਰਿਦਮਜ) ਨੇ ਨਵਾਂ ਆਯਾਮ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਚੋਣਨਾ, ਨਿਰਲੇਪਤਾ, ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰਸਕ੍ਰਿਤ ਮੇਰੀ ਕਾਵਿ-ਪੁਸਤਕ “ਮਨ ਦੀ ਚਿੱਧ” ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜਦਿਆਂ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਖੜਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਤੇ ਹਰ ਪਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਾੜ ਉੱਤਰ ਸਿੱਧ ਦੀਆਂ ਵਰ੍ਹਿਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਮਧੀਆਂ ਧੁਣੀਆਂ ਸੂਕਤਾਂ ਰਿਚਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਫੈਲੀਆਂ ਮਹਿਕਾਂ ਵੇਦਾਂ ਗੁੰਬਾਂ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਸਜਾਇਆਂ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਕ ਦੌਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਬਦਲਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਪੜ੍ਹਤ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਤਮ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਉਘਾੜਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਮਨ ਦੀ ਚਿੱਧ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਇਨਾਮ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ। ਸਵੀ ਨੇ ਉਸ ਮੌਕੇ ਜੋ ਵਿਖਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਏਥੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੈ।

ਕਵਿਤਾ ਆਈਨਾ ਹੈ ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ : ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਵੀ

ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠਾ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦਾ ਚਿੰਤਨੀ ਸੰਸਾਰ ਮੇਰੀਆਂ ਰੰਗਾਂ 'ਚ ਵੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵੇਦਾਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਹਰ ਰੰਗ ਰੂਪ ਸਮੇਤ ਕਵਿਤਾ ਤਰਦੀ ਉਸ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ ਫੜੇ ਹੋਏ ਮੁਹੱਬਤ ਵਾਲੀ ਸਮਝੇ ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ ਤੇ ਜਗਿਆਸਾ ਹੋਰਤ ਨਾਲ ਭਰਦੀ ਉੱਡਦੀ ਦੂਰ ਅਸਗਾਰੀ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਉਡਾਣਾ ਸਿਰਜੇ ਪੂਰੀ ਰੋਜ਼ ਕਸਟ ਦੀ ਉਡਾਣ ਦੀ ਬਦਲਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਲ ਪਲ ਦੀ ਕਰੇ ਪਛਾਣ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਦੀ ਵਸਾਵੇ ਅੰਤਰ ਮਨ 'ਚ ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਵਿੱਥਿਆ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਅਣਹੋਣੀ ਪਛਾਣਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਤੇ ਜਟਿਲਤਾ ਨਵੀਂ ਨੁਹਾਰ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਜਾਣਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸਿਰਜਦੀ 'ਸਰਬਤੋ ਦੇ ਭਲੇ' ਦਾ ਮਾਰਗ ਉਗਮਦੇ ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਜਾਂਚਦੀ ਸਮਝਦੀ ਪਰਖਦੀ ਤਨ ਮਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਸਹੂਲਤੀ ਸੰਸਾਰ ਭਰਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹਰ

ਉਸ ਦੀ ਸੁੱਚਤਾ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਸੁਆਰਥੀ ਖਾਸੇ ਤੇ ਕੁੱਝ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਤਿਲਕਣੀਆਂ ਖੱਬਾਂ ਤੇ ਕਰਦੀ ਸੁਆਲ ਚਿੰਤਨੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕੋਪਲੈਕਸਿਟੀ ਵਿਚ ਨੇ। ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਸਮਾਜ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮਸਲੇ, ਰਿਸ਼ਤੇ-ਜੀਵਨ ਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਾ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦਾ ਵਧਣਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਾਸੀਏ ਵੱਲ ਪੱਕੇ ਜਾਣਾ, ਪਾਕੇ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧੀ ਜਾਣਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਹੋਣੀ ਜਾਣਾ, ਆਰਥਿਕਤਾ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੰਤ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਨੇ, ਜੋ ਹੋਰ ਪੇਚੀਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਸ ਪੇਚੀਦਗੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ-ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਰੂਪਾਕਾਰ ਵੀ ਬਦਲੇਗਾ। ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਜਗਿਆਸਾ ਦਾ ਸਾਗਰ ਹੈ। ਆਦਿ ਕਾਲੀਨ ਸਵਾਲ ਮੈਂ ਕੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂ ਹਾਂ? ਇੱਥੇ ਕਿਉਂ ਹਾਂ? ਵਰਗੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਗਲੇਬਲ ਜਾਂ ਕੋਸਮਿਕ ਵੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਮੌਤ, ਪਿਆਰ, ਪੁਰਖੇ, ਇਤਿਹਾਸ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕਸਟ/ਦੁੱਖ/ਸੁੱਖ/ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੱਗਭੱਗ ਸਭ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਅੰਸ਼ ਮੇਰੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਪੇਂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਪੱਖ ਭਾਰੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਾਨਣ ਦੀਆਂ ਗਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਨੇਰ ਦੀ ਅਨੰਤ ਤੱਕ ਵਿਛੀ ਗਾੜ੍ਹੀ ਚਾਦਰ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀ

ਗਿਆਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼। ਆਦਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੰਤਿਮ ਸਾਹ ਤੱਕ ਵਗਦੀਆਂ ਸਰਕਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਸਰਗੋਸ਼ੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹੁਨਾਂ ਮਨ 'ਚ ਉਗਮਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਿੱਖ ਅਦਿੱਖ ਮੂਰਤਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਛੜਾਂ 'ਚੋਂ ਝਰਦੀਆਂ ਬਾਗਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਚੁਫੇਰ ਫੈਲਦੀ ਸਤਰੰਗੀ ਝਾਲਰ ਜੋ ਅੰਦਰਲੇ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦੀ ਠਾਰਦੀ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀ ਚੁੱਪ 'ਚੋਂ ਉੱਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਚਨਾ ਮੇਰੀ ਜਾਤ, ਮਨ ਤੇ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟਿਮਕਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਵਵਿਆਪਕਤਾ ਲੋਕਲ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਗਲੇਬਲ ਜਾਂ ਕੋਸਮਿਕ ਵੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਮੌਤ, ਪਿਆਰ, ਪੁਰਖੇ, ਇਤਿਹਾਸ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕਸਟ/ਦੁੱਖ/ਸੁੱਖ/ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੱਗਭੱਗ ਸਭ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਅੰਸ਼ ਮੇਰੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਪੇਂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਪੱਖ ਭਾਰੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਾਨਣ ਦੀਆਂ ਗਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਨੇਰ ਦੀ ਅਨੰਤ ਤੱਕ ਵਿਛੀ ਗਾੜ੍ਹੀ ਚਾਦਰ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀ

ਬਹੁਤ ਗੁੱਝਾ ਰੱਖਦੀ ਮਨ 'ਚ ਜਗਿਆਸਾ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗਦੀ ਰੱਖਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅਗਨ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਾਉਲੀ 'ਚ ਉੱਤਰਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿਰਾਟ ਰੂਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਕਦੇ ਡਰਦਾਂ ਕਦੇ ਨੱਚਦਾਂ ਕਦੇ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਡਰਦਾਂ ਸਾਹਿਤ-ਕਲਾ ਸਿਰਜਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਸਾਡੀ ਸਿਮਰਤੀ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਜ ਰੂਪ 'ਚ ਕਿੱਥੋਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੁੰਗਰਨਾ, ਉਸ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਜਿੰਨ੍ਹ, ਅੰਦਰਲੀ ਹਿਲਜੁਲ ਸਭ ਅਦਿੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਰਹੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿਲਜੁਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕੰਪਨ ਵੀ ਉਸ ਅਦਿੱਖ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹੀ ਜਿਸਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਝਾੜੀ ਮਾਰਨਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਨਾਲ ਹੀ ਜਗੇ ਦੀਵੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਮੀਲਾਂ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਨੇ, ਅਨੰਤ ਤੀਕ ਪਿੱਛੇ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਕਾਵਿ ਆਮਦ ਦੀ ਕੰਪਨ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਗਹਿਰੀ ਚੁੱਪ ਵਾਂਗ ਬੈਠੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਚੁੱਪ ਕੰਪਨ 'ਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ; ਕੰਪਨ ਬਿਗਬਲਤ 'ਚ, ਛਟਪਟਾਹਟ 'ਚ, ਧੁਨੀ ਦੀ ਲਹਿਰ 'ਚ, ਅਚੰਭੇ 'ਚ, ਆਨੰਦ 'ਚ ਵਟਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੇ ਬੀਜ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲੁਕੀ ਹੁੰਦੀ

ਹੈ। ਇਹ ਬੀਜ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਵ/ਰਸ ਨਾਲ ਲਿਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਭਿੰਜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਿਰਜਣਾ। ਇਹ ਸਿਰਜਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਦੋ ਆਯਾਮੀ ਹੈ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿੱਤਰਦੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਮਾਧਿਅਮ ਵੱਲ ਵਹਿਣ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਨਵੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਖਹਿੰਦੀ/ਵਹਿੰਦੀ ਲੰਘਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਦੇ ਇੱਕ ਤੇ ਕਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਦੇ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਕਦੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਸਿਰਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੁੱਪ ਦੀ ਗਹਿਰ ਹੈ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਾਫੀ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਛਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਤੇ ਜੋ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਬੀਮ ਵਾਂਗ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੈ?... ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਬੱਸ ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਨਾਲ।

ਤੇਰੀ ਤੱਕਣੀ ਅਥਾਹ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਸਰਾਬਰ ਸਹਿਣ ਨੂੰ ਕਸਟ ਚੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਆਨੰਦੀ ਐਵਰੈਸਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਹਰ ਦੁਆਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਕਾਇਨਾਤੀ ਜਲੰਨੇ

ਕਵਿਤਾ ਸਭ ਕਸ਼ਟਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਦਾਹੂ ਤੂੰ ਆਨੰਦੀ ਤੇਰੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕੱਥ ਨਾ ਸੱਚ ਨਾ ਦੱਖ ਨਾ ਲੋਰ... (ਇਹ ਲੇਖ 13 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਗਿਆ।)

ਸਫਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗਾ, ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਰਹਿਣਗੇ...

ਤੇਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਂਗੂੰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਫਰੋਲ ਲਿਆ ਕਰਾਂਗਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਵਾਂਗੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ ਐਸੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਜੋ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਰਦੀਆਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਧੜਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਬਿਲਕੁੱਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਵਾਸ ਵਾਂਗੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਬੇੜੇ ਜਿਹੇ ਖਾਸ-ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹਉਂਕਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਲੋਕ ਨੇ, ਜੋ ਅੱਜ ਜਿਹੇ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਚਾਨਣ ਸੂਰਜਵੰਸ਼ ਸੀ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬੇਨਾਮ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਦਾਸ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਮਾਦੀ ਲੈਅ ਵਰਗੇ ਸਨ। ਹਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਹਰ ਜਾਤ, ਹਰ ਧਰਮ ਤੇ ਹਰ ਸੱਚ ਦੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਸਿੱਤਰ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਕਬੀਰਾਂ, ਨਾਮਦੇਵਾਂ, ਰਵਿਦਾਸਾਂ ਤੇ ਧੰਨਿਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਸੰਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੱਗ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹੈ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਕਮਾਉਣ ਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਯੁੱਗ ਨਹੀਂ ਹੁਣ। ਗਿਸ਼ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਲਗਦੀ ਸਸਤੀ ਸੇਲ ਵਰਗੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿੱਥਾਂ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਉੱਗ ਆਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ੀਲ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧਰਜੀਤ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਹੀ ਮੇਰੀ ਕਮਾਈ ਹਨ। ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਈ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਖ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਲਸਫੇ ਫਕੀਰੀਆਂ ਦੇ ਗਲਾਂ 'ਚ ਫੰਦੇ

ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਭਾਵੁਕ ਤੇ ਭੁੱਲਕੜ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਬਾਬਾ ਬੋਲਤੇ ਬੇ ਕਹਾਂ ਗਏ। ਚਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੇ ਸਦਾ ਬੋਲਦੇ ਤੇ ਪੜਕਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਜੀਉਂਦੀਆਂ ਸਿਰਜਤੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ। ਜੀਉਂਦੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ। ਬਿਲਕੁੱਲ ਆਪਣੇ ਸਵਾਸਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਆਈਆਂ ਜੀਉਂਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਲਿਆਈਆਂ ਲਗੂ ਪੜਕੇ ਜਿਉਂ ਨਾੜਾਂ ਅੰਦਰ ਇਉਂ ਧੜਕਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਅੰਦਰਲੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਮਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਜੀਉਂਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਦੋ ਸਜਾਵਟੀ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਪਰ ਮੰਡੀਨੁਮਾ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਜੋਕਾ ਯੁੱਗ ਚੋਨਲਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕ ਕਰਨਾ ਇਸ ਯੁੱਗ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੈ। ਇਸ ਯੁੱਗ ਨੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ। ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਗੀਤ, ਨਜ਼ਮ ਜਾਂ ਗਜ਼ਲ ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਕਸੂਦ ਸ਼ਾਇਰ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦਾ ਮਹਾਤਮੀ ਸ਼ੋਅਰ ਸੁਣੋ : ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗਾ ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਰਹਿਣਗੇ ਲੀਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਮੈਂ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਪੀਕਾਂ ਹਾਂ। ਗੀਤਾਂ ਵਰਗੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਅਰੀਅਤ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਗਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਦਮਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਬੇ-ਫੁੱਬੇ ਕੇ ਵੰਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸੁਪਨੇ।

ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ

ਆਦਿ ਅਜ ਪਰੋਮੀਓਂ ਹੋ ਅਕਨੇ, ਜਨਮ ਪਾਰਟੀ ਦਿਨ ਮਨਾ ਲਈਏ। ਯਕਮ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰਹੀ ਬਨਯਾਦ ਇਸ ਦੀ, ਬਈ ਹਿੰਦ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾ ਲਈਏ। ਕਾਲੇ ਪਾਨੀ ਜੋ ਦੁਖ ਸਹਾਰ ਰਹੇ, ਫਖਰੇ ਕੰਮ ਓਹ ਗਲੇ ਲਗਾ ਲਈਏ। ਜੇਲ ਖਾਨੇਆ ਵਿਚ ਹਨ ਕਈ ਰੁਲਦੇ, ਭੁਲੇ ਵੀਰ ਜੋ ਯਾਦ ਕਰਾ ਲਈਏ। ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕੁਛ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਬ ਬਤਾ ਲਈਏ। ਜ਼ੁਲਮ ਜੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ, ਅਖਾਂ ਖੋਲੀਆਂ ਨਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ। ਜਾ ਹਿੰਦ ਫਰੋਗੀਆਂ ਲੁਟ ਚਾਈ, ਸਾਡੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖ ਕਹਾਨੀਆਂ ਨੇ। ਪੈਸਾ ਕਦ ਵਲੰਡ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤਾ, ਸਾਨੂੰ ਨੰਗ ਕੀਤਾ ਦਗੋਂ ਦਾਨੀਆਂ ਨੇ। ਲਗੇ ਜੋਕ ਵਾਂਗੂੰ ਪੀਨੇ ਰਤ ਸਾਡੇ, ਕੀਤਾ ਤੰਗ ਹੈ ਦੁਸ਼ਮਨਾ ਜਾਨੀਆਂ ਨੇ। ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਤਾਂ ਹਥ ਨਾ ਕੋਈ ਪਕੜ, ਮਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਜਾਨ ਮਕਾਨੀਆ ਨੇ। ਬੱਚੇ ਤੜਪਦੇ ਭੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ, ਕਨਕ ਚੌਲ ਵਲੰਡ ਪੁਚਾਨੀਆਂ ਨੇ। ਕੰਮ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਮਰਦੇ, ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੰਜਾਂ ਇਹ ਮਾਨੀਆ ਨੇ।

ਦੁਨਯਾ ਵੱਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹਿੰਦ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ। ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਆਪਨਾ, ਚਿਤ ਅਸਾਂ ਦੇ ਸਨ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਹੋਏ। ਏਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕ ਬਹਾਰ ਲੈਂਦੇ, ਨਜ਼ਰ ਆਵਦੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਾਨ ਹੋਏ। ਮੋਹਕਮ ਮਰਜ ਨੂੰ ਕਰੋ ਹੁਣ ਦੂਰ ਛੇਤੀ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸੀ ਇਕ ਜ਼ਬਾਨ ਹੋਏ। ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਵਨੇ ਨੂੰ। ਰੌਲੀ ਪੈ ਗਈ ਕੁਲ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ, ਹਿੰਦੀ ਤਿਆਰ ਹਨ ਗ਼ਦਰ ਮਚਾਵਨੇ ਨੂੰ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਚੋਂ ਕਥ ਫਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ, ਪਰਜਾ ਰਾਜ ਦੀ ਜੜ ਲਗਾਵਨੇ ਨੂੰ। ਕਈ ਛੇੜ ਅਮਰੀਕਾ ਰਵਾਨ ਹੋਏ, ਸੁਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾ ਜਗਾਵਨੇ ਨੂੰ। ਕੰਮ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਓਥੇ ਸੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ, ਕਸਰ ਛੱਡੀ ਨਾ ਹਿਲ ਹਲਾਵਨੇ ਨੂੰ। ਮਰਨ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਅਜ ਤਯਾਰ ਦਿਸਨ, ਜੇਹੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਖ ਉਨਾਵਨੇ ਨੂੰ। ਏਹ ਗ਼ਰੇਬੀ ਪਾਰਟੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ, ਹਿੰਦ ਫਰੋਗੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਛਡਾਵਨੇ ਨੂੰ। ਦੇਸ਼ ਅਸਾਂ ਦਾ ਅਸਾਂ ਨੇ ਸਾਂਭ ਲੈਣਾ, ਕੋਈ ਰਹੀ ਨਾ ਥਾਤ ਛਪਾਵਨੇ ਨੂੰ।

ਆਖਰੀ ਸਫਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਕਾਮਰੇਡ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲੀ ਜੀਵਨ...

ਨਰੇਸਹਾਰ (ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੌੜ) ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਡਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਜੋਸ਼ੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਵੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜਨ ਵਿਰੁੱਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜਾਂ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦੀ (ਜੋ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇ) ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਾਥ ਹੀ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਨੋਖਾ ਰਾਹ ਅਪਣਾਇਆ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਰਹੇ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤਿਅੰਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੀ। ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਿਵਾਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹੜਪਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਿਆਨਕ ਦੰਗਾ-ਫਸਾਦ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਫਸਾਦ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਰ ਐੱਸ ਐੱਸ (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ ਸੇਵਕ ਸੰਘ) ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਗੋਡਸੇ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ 30 ਨਵੰਬਰ 1948 ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੱਗਭੱਗ 575 ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਜੇ- ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੋੜਨ ਦਾ ਸਾਹਿਜ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਵ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੰਡ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਯੋਜਨਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਉਸ ਵਕਤ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸੈਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਅਤਿਅੰਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਮਲੇ ਆਰੰਭ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਖੋਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਬੀ ਟੀ ਰੰਪੀਵੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਵਾਮਪੰਥੀ ਸੋਕੀਰਤਾਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਲਾਈਨ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਦਸੰਬਰ 1947 ਵਿੱਚ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਨੰਪਰਾਕਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ 'ਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਰਵਰੀ 1948 ਨੂੰ ਦੁਸਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਂਕੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰੰਪੀਵੇ ਗੁੱਟ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲਾਈਨ ਬੰਦੀ, ਉਹ 'ਬੀ ਟੀ ਆਰ ਲਾਈਨ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਬੀ ਟੀ ਆਰ ਲਾਈਨ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬੀ ਟੀ ਆਰ ਲਾਈਨ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ 'ਚੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦਾ ਪਿੱਠੇ ਦਸ ਕੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋੜਤ ਜਨ-ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪੱਕਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਯਾਨੀ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਧਾਅ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਣ ਦਾ ਆਤਮਕਾਯੀ ਹਰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੀ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਨ ਸੰਗਠਨ ਤੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ 9 ਹਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਆ ਗਈ। ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਗਠਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਥਰ ਗਏ। ਭੁੱਖੀਜੀਵੀ, ਮੱਧ ਤਬਕੇ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਿਸਾਨ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਲਾਕਾਰ, ਲੇਖਕ, ਕਵੀ, ਫੌਜੀ ਇਤਿਹਾਸ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਛੱਡ ਗਏ। ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਲੱਗਭੱਗ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਣਥੱਕ ਤੇ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਜਨ ਸੰਗਠਨ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਛਵੀ ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਜਨ-ਅਧਾਰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਿਰਫ

ਇੱਕ ਡੇਢ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 1950 ਵਿੱਚ ਬੀ ਟੀ ਰੰਪੀਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਅਜੇ ਘੱਥ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਅਜੇ ਘੱਥ, ਐੱਸ ਦੇ ਭਾਂਗੇ ਤੇ ਐੱਸ ਵੀ ਘਾਟੇ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿੱਚ 1950-51 ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। 1956 ਪਾਲਘਾਟ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣ ਲਏ ਗਏ। ਆਪ ਨੂੰ 1958 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਸ਼ ਨਿਊ ਏਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਹੇ। 1964 ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋਸ਼ੀ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜਨ ਲੱਗੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਿਆ (ਜੋ ਐੱਨ ਐੱਨ ਐੱਨ) ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਏ। ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਿਕ ਕੰਮ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੇਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਸਮੇਂ (1935-48) ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਢਾਂਚਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਐਸੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਤ ਭੁੱਖੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਤਬਕੇ, ਕਲਾਕਾਰ, ਵਿਲਾਸੀਆ, ਲੇਖਕ, ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਤੇ ਜਨ ਸੰਗਠਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਨ ਨਾਟਕ ਮੇਰੇ ਅਲਾ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰੀ ਸੰਗਠਨ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਜਨਤਕ ਫਰੰਟਾਂ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਮ ਲੋਕ ਵੀ ਬੜੇ ਹੀ ਚਾਅ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰਹਿ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਰਕੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਿਣਤਾ, ਅਕਲ ਜਾਂ ਰੁਝਾਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਦਿਲ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਕਲ ਤੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਕਲ ਤੇ ਭੁੱਖੀ ਦੀ ਵਿਲਖਣਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਖਾਸਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਸੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਮੌਰਚਾ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਿਰਫ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਸੰਗਠਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ। ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ, ਸੰਪਰਦਾਵਿਵਾਦ, ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦ ਜਾਂ ਵਾਸਿਸ਼ਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੌਰਚਾ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ। ਉਹ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਚਿਤ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੇ। ਕਾਮਰੇਡ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਤ 9 ਨਵੰਬਰ 1980 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੀ ਵਿਅੰਗ ਦਾਰਗਾਂ ਵੇਰਣ ਵਾਲੇ

ਉਹ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਟਾਰਚਾਂ ਵੇਚਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।ਕਈ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਦਿਸਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇਖਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾ ਲਈ ਸੀ। ਲੰਬਾ ਕੁੜਤਾ ਪਾਈ ਰਿਰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਕਿੱਥੇ ਰਿਹਾ? ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਿਉਂ ਵਧਾ ਲਈ? ਉਹ ਬੋਲਿਆ, ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਦਾੜ੍ਹੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ

ਅਨਿਲ ਗਚਿਮਵਾਲਾ

ਅਨੂ : ਪਿਰਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾੜੀਮੇਘਾ

ਕਾਮਰੇਡ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਜਨਮ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1907 ਨੂੰ 'ਅਲਮੌੜਾ' ਵਰਤਮਾਨ ਉਤਰਾਂਚਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ 1922 ਵਿੱਚ ਗੁਪਤ ਵਿੱਚ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਲਮੌੜਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1924 ਵਿੱਚ ਐੱਫ਼ ਦੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਿਆ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਤੇ 1928 ਵਿੱਚ ਐੱਮ ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈ ਸੀ ਐੱਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੱਲ ਪਹੇਰੇ ਗਏ।

ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਉਦੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਉਭਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਨ 1925 ਆਉਂਦੇ-ਆਉਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਜਾਂ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਵ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਆਪ 1926 ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਆ ਗਏ।

ਰਜਨੀ ਪਾਮ ਦੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਸਤਕ 'ਮਾਡਰਨ ਇੰਡੀਆ' ਭਾਵ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤ ਨੇ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਈ ਸੀ ਐੱਸ ਵਗੇਰਾ ਸਭ ਭੁੱਲ ਗਏ।

ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਯੂਥ ਲੀਗ' ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਯੂਸੁਫ਼ ਮੋਹਰ ਅਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਨ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਯੂਥ ਲੀਗ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਰ ਭੀ ਭਾਰਦਵਾਜ਼ ਸਨ, ਜੋ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਲਟ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਸਨ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਤੰਬਰ 1928 ਨੂੰ ਮੇਰਠ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਸੰਮੇਲਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਸੰਬਰ 1928 ਵਿੱਚ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਨ। ਮੇਰਠ ਵਿੱਚ ਜੋਸ਼ੀ ਕਈ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੱਜੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਐੱਮ ਦੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿ ਕੇ ਟਿਊਟਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਆਪ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਯੂ ਪੀ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਭਾਕਪਾ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਜਾਣੇ-ਪਹਿਚਾਣੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1928 ਵਿੱਚ ਹੀ ਯੂ ਪੀ ਦੀ ਭਾਕਪਾ ਦੀ ਇਕਾਈ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ।

ਮੇਰਠ ਛਡਯੋਤਰ ਕੇਸ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਚੋਕੇਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘਬਰਾਹਟ ਫੈਲ ਗਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ 1925 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਏ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧ ਜਾਏਗਾ।

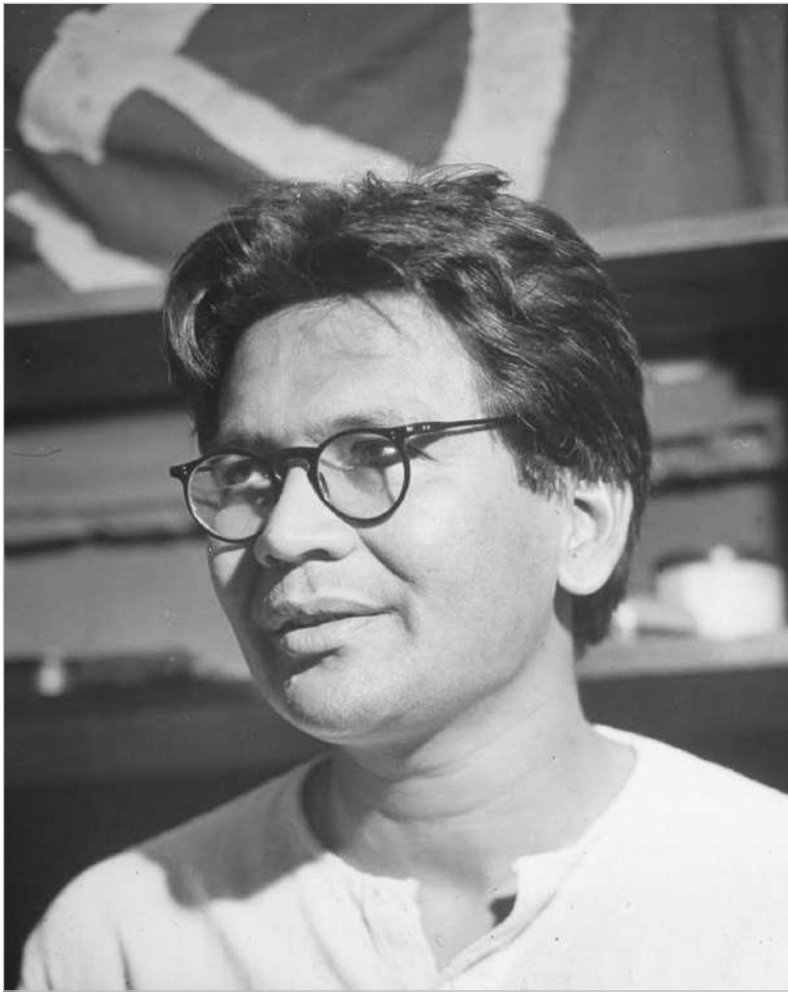
1929 ਦੇ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 32 ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ 'ਛਡਯੋਤਰ ਕੇਸ' ਅਧੀਨ ਮੇਰਠ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਇਹ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਛਡਯੋਤਰ ਰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਠ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 32 ਸਿਰਮੌਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਨ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਆਪ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿੱਚ 'ਹਾਲੇਡ ਹਾਲ' ਨਾਮਕ ਹਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਮਾਰਚ 1929 ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ ਹਸਟਲ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਖਬਰ ਅੰਗ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਤੇਜਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਪਰੰਤੂ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਸ਼ਮਾ-ਬੁਝਾ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ।

ਪੁਲਸ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਡਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ 'ਚੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਖੋਜਣ ਲਈ ਛਾਪੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਯੂ ਪੀ ਦੇ 'ਯੋਗ ਲੀਗ' ਦੇ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸੰਗਠਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵੱਲ ਸੀ। ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੂਥ ਲੀਗ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਸਨ।

ਕਾਮਰੇਡ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲੀ ਜੀਵਨ

ਆਮ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨਵੰਬਰ 1933 ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਭਾਕਪਾ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਹੋਸੀਅਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਘੱਟ ਅਤੇ ਆਰ ਭੀ ਭਾਰਦਵਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਿਧੀ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗੁਪਤ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁੱਚੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ।

1936 ਦਾ ਸਾਲ ਕਈ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। 1935 ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਮਹਾਂਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਦਮਿੱਤਰੋਵ ਨੇ ਫਾਜ਼ਿਸ਼ਮ ਤੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਸੰਬੰਧੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬੀਜਸ ਪੱਸ ਕੀਤਾ। 1930 ਸਾਲ ਦਾ ਆਰੰਭ ਯੋਗ ਵਿੱਚ ਫਾਜ਼ਿਸ਼ਮ ਦੇ ਪੈਦਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵੈਰੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫਾਜ਼ਿਸ਼ਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ। 1930 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਕਪਾ ਦੀ ਪਹਿਲ 'ਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਆਪੀ ਸੰਯੁਕਤ ਅਭਿਆਨ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਾਲ ਹੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ।

1930 ਦੇ ਆਰੰਭ ਜਾਂ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਸਪੇਨ, ਫਰਾਂਸ, ਇਟਲੀ, ਜਰਮਨੀ, ਆਸਟਰੀਆ ਆਦਿ ਹੋਰ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਘਟੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਸੰਕੀਰਨ ਸਮਝ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜਨ ਮੋਰਚਾ (ਪਾਪੁਲਰ ਫਰੰਟ) ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ। 1932 ਵਿੱਚ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਈ।

1934-36 ਦੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਜਨ ਮੋਰਚਾ ਕਾਇਮ ਹੋਇਆ, ਜੋ 1936 ਵਿੱਚ ਸਪੇਨ ਦੇ ਆਮ ਚੁਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। ਸਪੇਨੀ ਗਣਤੰਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੋਈ। ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਫਰਾਂਕੋ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫਾਸਿਸਟਾਂ ਨੇ ਹਿਟਲਰ ਤੇ ਮੁਸੋਲਿਨੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਪੇਨੀ ਗਣਤੰਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੋਈ। ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਗਣਤੰਤਰ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋ ਗਈ।

ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਫਾਸਿਸਟ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ 1934 ਵਿੱਚ ਪੈਨਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ

ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਫਾਜ਼ਿਸ਼ਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। 1936 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨ ਮੋਰਚਾ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ।

ਯੋਗ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨ-ਮੋਰਚਾ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਧਦੇ ਹੋਏ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੰਦੋਲਨ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਬਦਲਣ ਲੱਗਾ। ਦਮਿੱਤਰੋਵ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੇਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

1935 ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੱਤਵੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਹੋਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਲਾਈਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦਮਿੱਤਰੋਵ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਸੰਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੰਦੋਲਨ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਲਾਈਨ ਦੇ ਵਾਹਕ ਬਣੇ। ਵਿਆਪਕ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਵੱਲੋਂ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਨਵੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਸਮਝਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਬਦਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੇਤਾ ਸਰਵਪ੍ਰਥਮ ਸਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਮੋਰਚਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਗਠਨ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ। 1936 ਆਉਂਦੇ-ਆਉਂਦੇ ਪਾਰਟੀ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਗਠਨ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੇ ਪਰਪੱਕਤਾ ਸਦਕਾ 1936 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੰਦ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਈ ਐੱਸ ਐੱਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ), ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੱਖ ਸੰਘ ਸਨ।

ਇਹ ਤਿੰਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਜਨ ਸੰਗਠਨ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ, ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ, ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਹਿਰੂ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ, ਸਹਿਜਾ ਨੰਦਾ, ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਆਦਿ ਹੋਰ ਕਈ ਨੇਤਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਰਗਰਮ ਸਨ। ਮਸਲਨ ਏ ਆਈ ਐੱਸ ਐੱਫ਼ ਦੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਏ ਆਈ ਐੱਸ ਐੱਫ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ 1936 ਦਾ ਸਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲਈ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ।

ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਆਪੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤਹਿ ਕਰਨੇ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਜੋਸ਼ੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਂਗਰਸ-ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਹਿਯੋਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬਣਾਇਆ। ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੀ।

ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਉਪਨਿਵੇਸ਼ਵਾਦ (ਆਪਣੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪਾਸਾਰ ਕਰਨਾ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਤਬਕੇ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਮਝੌਲੇ ਕਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਪਤੀ ਵਰਗ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 1934 ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ 1934 ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ 'ਕਾਂਗਰਸ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ' ਜਾਂ ਸੀ ਐੱਸ ਪੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਗਠਿਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਮਿਊਨਿਸਟ, ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ, ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ ਆਦਿ ਵਾਪਸੀਆਂ ਜਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਵਾਪਸੀ ਗਠਜੋੜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਪੱਕੀ 'ਕਾਂਗਰਸ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਐੱਸ ਵੀ ਘਾਟੇ, ਈ ਐੱਸ ਨੰਬੂਦਰੀਪਾਦ ਆਦਿ ਕਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੇਤਾ ਸੀ ਐੱਸ ਪੀ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਸਨ। ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਐੱਨ ਜੀ ਰੰਗਾ, ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ, ਅਛੂਤ ਪਟਵਰਧਨ ਆਦਿ ਕਈ ਹੋਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਲੋਕ ਵੀ ਸਨ।

ਸੀ ਐੱਸ ਪੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਲੈਫਟ ਕੈਂਸਲਰੀਜ਼ਨ ਕਮੇਟੀ' (ਵਾਪਸੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਨ ਸਮਿਤੀ) ਦਾ ਅੰਗ ਚੱਲ ਕੇ ਗਠਨ ਹੋ ਪਾਇਆ।

1938 ਦੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਚੁਣਾਵ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦਾ ਜਿੱਤਣਾ ਅਤੇ ਪੱਟਾਭੀ ਸੀਤਾ ਰਮਣੀਆ ਦੀ ਹਾਰ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਮਝ ਬੜੀ ਮਦਦਗਾਰ ਰਹੀ। ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਅਕਸਰ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਇਤਿਹਾਦ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।

ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖਾਸ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

1925 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ 300 ਤੋਂ 400 ਤੱਕ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਣਨਾ ਜਾਂ ਕਹਾਉਣਾ ਲਾਗਭਾਗ ਅਸੰਭਵ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪੁਲਸ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਤਹਿ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਅਰਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਰਧ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। 1934 ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਚਲਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਕਠਿਨਾਈ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਵਧਣਾ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ।

ਇੰਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 1943 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਆਉਂਦੇ-ਆਉਂਦੇ ਤੱਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਇਹ ਸੰਖਿਆ ਬਹੁਤ ਠੀਕ

ਸੀ।

1938 ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੁੱਖ ਪੱਤਰ "ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰੰਟ" ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਲੰਗਡੋਗ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪੁਸਤਕ-ਪੁਸਤਕਾਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਪੀ ਪੀ ਐੱਚ (ਪੀਪਲਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ) ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਆਮ ਲੋਕ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬੜੇ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਭਾਕਪਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਂਗਰਸ 1943 ਇਸ ਸਮੇਂ ਯੋਗ ਵਿੱਚ ਮੁਸੋਲਿਨੀ, ਹਿਟਲਰ ਤੇ ਫਾਜ਼ਿਸ਼ਮ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ ਜੰਮ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਫਾਜ਼ਿਸ਼ਮ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਫਾਸਿਸਟ ਦੇ ਨਾਜ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਸੰਬਰ 1939 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਛਿੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਸਿਸਟ ਜਰਮਨੀ ਤੇ ਇਟਲੀ ਨੇ ਲੰਗਡੋਗ ਸਾਰੇ ਯੋਗ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਹਿਟਲਰ ਨੇ 22 ਜੂਨ 1941 ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੋਸ਼ਰ ਜੰਗ 9 ਮਈ 1945 ਨੂੰ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਹਾਰ ਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ।

1942 ਵਿੱਚ 'ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਅੰਦੋਲਨ' ਛਿੜ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੋਈ ਦੁਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਉਭਰੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਪਾਨੀ ਫਾਸਿਸਟ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਜਾਪਾਨੀਆਂ ਨੇ ਮਦਰਾਸ, ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ, ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ।

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਂ ਮਹਾਂ ਸੰਮੇਲਨ 23 ਮਈ 1943 ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਐੱਸ ਏ ਭਾਂਗੇ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਂਗਰਸ ਸੀ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 9 ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿਦਾਇਤ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀਤਾ।

ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ (ਗਿਆਰਾਂ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਛਪਣ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਯੁੱਧ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਵਾਰ ਤੇ ਜਨ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਪਲਜ਼ ਵਾਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 36000 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨਾਲ ਦੁੱਗਣੀ ਸੀ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੋਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਅਲੱਗ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਵੀ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਬਾਲ ਸਭਾ, ਜੰਗ ਪਾਇਲੀਅਨ ਅਖਬਾਰ, ਮਹਿਲਾ ਸੰਗਠਨ, ਰੈੱਡ ਏਥ (ਲਾਲ ਸਹਾਇਤਾ), ਰੈੱਡ ਐਂਡ ਫੌਡ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ ਆਦਿ।

ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਸੰਗਠਨ ਅਭਿਆਨ ਚਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਹੇਠ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।